

Dr Kenan Crnkić

**PAZI
KOJEG
VUKA
HRANIŠ**

**Sjajna knjiga o sreći od autora bestselera
"7 TAJNI USPJEHA" i "NADŽIVJETI ŽIVOT"**

Autor
Dr Kenan Crnkić

Naziv djela
PAZI KOJEG VUKA HRANIŠ

Izdavač
Faith International, Sarajevo

Lektura
Dobra knjiga, Sarajevo

Dizajn
Zijad Mušović

Štampa
Dobra knjiga, Sarajevo

Objavljeno prema sporazumu sa UnderCover Literary Agents

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu
Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH
pod ID brojem 57348614

ISBN 978-9926-8338-4-8

Dr Kenan Crnkić

PAZI KOJEG VUKA HRANIŠ

V. IZDANJE

Sarajevo, 2023.

TI ĆEŠ UMRIJETI

POČNI DA ŽIVIŠ

**DANAS MOŽE BITI POSLJEDNJI,
ALI I PRVI DAN TVOG ŽIVOTA**

*“Ako živite svaki svoj dan misleći da vam je posljednji,
jednog dana ćete sigurno biti u pravu.”*

H. H. Breaker Morant

ČUDESNA BANKA ŽIVOTA

Zamislite da vam svako jutro kada se probudite, jedna banka stavi na račun tačno **86.400 eura**. Šta biste napravili s jednim takvim poklonom?

Međutim, postoje pravila kojih se trebate pridržavati, a ona glase:

Prvo pravilo

- Sve što niste uspjeli potrošiti tokom dana, uzima vam se navečer! Ne smijete varati, niti prebaciti novac na neki drugi račun. Imate ga pravo potrošiti isključivo tokom tog istog dana, ali ne zaboravite da svako jutro kad otvorite oči, banka vam otvara novi račun od novih 86.400 eura za taj dan, i tako svaki dan iznova.

Drugo pravilo

- Banka može prekinuti tu “Igru” bez ikakvog upozorenja! U bilo kom trenutku može vas obavijestiti da je sve gotovo i da se račun definitivno zatvara.

Nesumnjivo je da ćete svi dobijeni novac trošiti na najljepši mogući način prema samima sebi i onima koje volite. Trudit ćete se da vam svaki euro donese sreću i zadovoljstvo.

Pa, gdje ima takva banka?

Tu čudesnu banku imamo svi mi na našem raspolaganju. To je **VRIJEME!**

Svako jutro kad se probudimo, naša životna banka nam otvara kredit od 86.400 sekundi života za taj dan, do spavanja.

Sve što nismo proživjeli toga dana – izgubljeno je.

Jučer je zauvijek prošlo!

Ali svakog sljedećeg jutra ta magija se ponavlja. Ipak, ne smijemo zaboraviti nezaobilazno pravilo – da banka može zatvoriti naš račun svakog minuta, bez upozorenja. U bilo kom trenutku naš život može stati!

Šta vi radite s vaših 86.400 sekundi po danu?

Vizionar, kreativni inovator, nezaustavljivi preduzetnik, energični lider, čarobnjak, genije iz svemira, veliki čovjek, sve su to epiteti kojima su različiti autori pokušali opisati čovjeka koji je u najkraćem vremenskom periodu uspio revolucionalizirati čak šest velikih industrija: kompjutere, animirane filmove, muziku, mobitele, komunikacije i izdavaštvo. Po mišljenju mnogih, **Steve Jobs**, osnivač i

direktor firme “Apple”, ali i mnogih drugih, ubrzao je rast i razvoj čovječanstva u značajnoj mjeri i zauvijek promijenio svijet u kome živimo.

Aktivno istražujući ovu ličnost, došao sam do jednog od rijetkih opsežnih intervjua i nezaboravnih govora u kojima Jobs iskreno govori o tome šta ga je pokretalo sve te godine, odakle je crpio motivaciju i skoro pa kosmičku energiju, za koju svi tvrde da je bila jedna od najkarizmatičnijih osobina njegove ličnosti. Priču vam prenosim u cijelosti:

“U posljednje 33 godine, pogledam se u ogledalo svakog jutra i zapitam se: ‘Ako je danas posljednji dan mog života, da li želim da uradim ono što bi trebalo danas da uradim?’, i kad god je odgovor bio NE previše dana zaredom, znao sam da nešto treba da promijenim. Podsjećanje da ću uskoro biti mrtav jeste najvažniji alat na koji sam ikad naišao da mi pomogne da napravim velike izbore u životu. Zato što sve, skoro sve – sva spoljašnja očekivanja, sav ponos, sav strah od sramote ili neuspjeha, sve te naizgled važne stvari jednostavno nestaju pred licem smrti, ostavljajući prostor samo onome što je zaista važno.

Podsjećanje da ćete umrijeti jeste najbolji način za koji ja znam, da se izbjegn timer zamke razmišljanja da uopšte imate nešto da izgubite.

Prije oko godinu dana dijagnostikovao mi je rak. Imao sam skeniranje u 7:30 ujutro i ono je jasno pokazalo tumor na mom pankreasu. Nisam čak ni znao šta je pankreas. Ljekari su mi rekli da je ovo skoro sigurno tip raka koji je neizlječiv i da bi trebalo da očekujem da živim ne duže od tri do šest mjeseci.

Moj ljekar me je posavjetovao da odem kući i sredim svoje poslove, što je ljekarski kod da vas pripreme da umrete. To znači da, za samo nekoliko mjeseci, pokušamo da kažemo svojoj djeci sve ono što smo htjeli u narednih 10 godina. To znači da se uvjerite da je sve sređeno, kako bi bilo što lakše vašoj porodici. To znači da kažete svoje posljednje 'zbogom'.

Živio sam s tom dijagnozom cio dan. Kasnije te večeri, imao sam biopsiju, u kojoj su stavili endoskop niz moje grlo, kroz moj stomak i crijeva, postavili su iglu u moj pankreas i uzeli nekoliko ćelija iz tumora. Bio sam pod sedativima, ali moja žena, koja je bila tamo, rekla mi je da kada su vidjeli ćelije raka pod mikroskopom, ljekari su počeli da plaću jer se ispostavilo da je u pitanju veoma rijedak oblik raka pankreasa koji je izlječiv operacijom. Imao sam operaciju i sada sam u redu.

Da odmah razjasnimo nešto, niko ne želi da umre. Čak i ljudi koji žele da idu u raj, ne žele sada da umru da bi otišli tamo. A ipak, smrt je odredište koje svi mi dijelimo. Niko nikada nije pobjegao.

A tako i treba da bude jer smrt je vjerovatno najbolji izum života. Za mene je smrt agens životne promjene. Ona briše staro kako bi napravila put za novo. Upravo sada, to novo ste vi, ali jednog dana, ne tako daleko od sada, postepeno ćete postati stari i bit ćete počišćeni. Žao mi je što sam tako dramatičan, ali to je sasvim tačno.

Vaše vrijeme na ovom svijetu je ograničeno, zato nemojte da ga gubite živeći život nekog drugog. Nemojte biti zarobljeni dogmom, što znači živjeti sa rezultatima razmišljanja drugih ljudi. Ne dozvolite da buka mišljenja drugih ljudi utopi vaš sopstveni unutrašnji glas. I najvažnije od svega, imajte hrabrosti da slijedite svoje srce i intuiciju. Oni već nekako znaju šta zaista želite da postanete.”

Zaista, ovo razmišljanje podsjetilo me je na jednu divnu misao koja kaže: “Ljudi žive kao da nikada neće umrijeti i umiru kao da nikada nisu živjeli.”

Duboko vjerujem da je na ovom svijetu samo nesigurnost sigurna.

Ipak, ljudi se stalno nečega boje. Taj strah ili predodžba o strahu uvijek i iznova ih sprečava da žive onako kako zaista žele.

Malo ljudi danas zaista živi u pravom smislu te riječi (punim plućima), većina životari ili pak prosto egzistira.

Čega se plaše? Neki lažne sigurnosti ili privida sigurnosti koja ih drži sputane da razviju i dosegnu svoj puni potencijal. Mnogi su me pitali zašto je u mojoj knjizi “7 tajni uspjeha” sedma tajna bila upravo “Spoznav svrhu”. Tada sam napisao da je svrha života život sa svrhom, a kako bismo otkrili “pravu svrhu” svoga života, ponudio sam čitaocima poznatu vježbu prilikom koje trebaju zamisliti da prisustvuju vlastitoj sahrani. Preporučujem vam da je pročitate i probate, zbog svog snažnog i iluminirajućeg dejstva koje ima, kao i poruke koja će u vama, nadam se, zauvijek ostati, onog momenta kad bar u simboličkom smislu umrete prije smrti. Tada su me prilikom mnogobrojnih gostovanja u različitim medijima mnogi pitali zašto baš ta, po mnogima, i pomalo morbidna vježba. Zaista ne znam šta ima morbidno ili toliko strašno u jedinoj pravoj istini. Kako kaže Uzvišeni u svojoj knjizi:

“Svako živo biće će smrt okusiti”
Kur'an (Ankebut)

Dakle, svako bez izuzetka. Uistinu, kako kaže veliki pjesnik, smrt je jekin (sigurno saznanje), jedino što znamo da će nas stići. Najprosvjetljeniji i najplemenitiji je onaj čovjek koji se često prisjeća smrti i koji je za nju najspremniji. Kako?

Jednostavno tako što živi svaki svoj dan kao da mu je posljednji, radeći ono što je sam definisao kao ispravno i što ga ispunjava, te iznad svega, u punom smislu te riječi, čini sretnim.

Zašto svaki svoj dan? Jer još uvijek niko nije otkrio pouzdanu metodu kojom može tačno predvidjeti koji je to dan upravo njegov posljednji. I upravo u tome što je to učinio tajnim leži mudrost Gospodara svjetova, ali i siguran recept za uspjeh ili sreću na ovom svijetu za sve nas. Živi svaki dan kao da ti je posljednji!

NEOSTVARENE ŽELJE

Jedan stariji čovjek u bolnici bio je na smrti. Od smrti ga je dijelilo samo nekoliko sati. Kad je u trenutku malčice otvorio oči, jedva je uspio vidjeti nekoliko prilika koje su stajale oko njegovog kreveta. Nažalost, nije ih uspio prepoznati. Zatvorivši oči, upitao ih je drhtavim glasom umirućeg:

“Prijatelji, ko ste vi?”

Jedna od prilika mu reče:

“Mi smo tvoji zanemareni snovi, zaboravljene želje i neostvarene vizije. Mi smo sve ono što si mogao uraditi za vrijeme svog života, ali si to propustio učiniti.”

“Žao mi je zbog toga”, reče starac, “ali ipak veoma cijenim što ste se, uprkos mojoj nemarnosti i lošem odnosu prema vama, došli oprostiti od mene na kraju mog života.”

Jedna od prilika se nagnula prema starcu i tihim mu glasom odgovorila:

“Ne, starče, mi se nismo došli oprostiti od tebe – mi smo došli da umremo s tobom...”

Sve će ostati iza nas, a sve što ne proživimo umrijet će zajedno s nama.

Zapitajte se za čime biste najviše žalili da vam je danas posljednji dan života. Šta bi to bile vaše zaboravljene želje, zanemareni snovi, a šta pak neostvarene vizije koje niste imali hrabrosti, želje ili subjektivnih mogućnosti da ih za života ostvarite. Razmislite, molim vas, jedan trenutak o tome...

Lijepa vijest je da nikada nije kasno!

Jer upravo sada kada ste spoznali svoj posljednji dan (šta biste radili, s kim, kako, zašto, koliko itd.), dolazimo do iznenadnog obrata, jer **Danas** može biti i prvi dan vašeg novog života!

Svijest potiče ljude da obnove svoj život pred zoru svakog dana. Svaki novi dan šansa je da unaprijedimo jučerašnji i one prije njega, promijenimo ono što oduvijek mislimo da treba promijeniti u našim životima i uradimo ili počnemo aktivno raditi sve ono što nas čini sretnima.

Svaki novi dan može biti početak vašeg novog života.

“Kako je samo čudan taj naš životni slijed!” napisao je jednom prilikom **Stephen Leacock**.

Dijete kaže: “Kada postanem dječak...” Kada postane dječak, onda kaže: “Kad odrastem...” Kada odraste, kaže: “Kad se budem oženio...” Dođe i ženidba, a on kaže: “Kad se zaposlim...” Onda se počne zanositi drugim mislima, dok ne kaže: “Ma, kada odem u penziju...” I kad na kraju ode u penziju, počne se osvrtni za sobom, za pređenim putem. Nepobitno mu se čini da je toliko toga propustio i da mu je život otišao unepovrat. Tek u starosti čovjek nauči istinu da se život sastoji od življenja, a da je ono satkano u svakoj sekundi, minuti, satu i beskrajoj niti dobro proživljenog jednog dana.

Stari Rimljani su izmislili poznatu izreku: “*Carpe diem!*” – “Iskoristi dan!”

Što možeš učiniti danas, ne ostavljaj za sutra; odnosno, dok možeš, čini dobro i osjećaj se dobro jer sutra može biti prekasno.

Nedavno sam prisustvovao razgovoru dvojice prijatelja u kojem jedan nabraja stvari koje će uraditi kada ode u penziju. “A ko ti garantuje da ćeš dočekati sutra”, veli ovaj drugi, “a kamoli tu famoznu penziju?”

Mene je interesovalo šta to mog prijatelja sprečava da te stvari o kojima sanja počne raditi odmah. Nakon duže rasprave, više u šali a manje u zbilji, napravili smo neki plan i shvatili da sve što nedostaje jeste malo boljeg planiranja i reorganizacije da se to sve ostvari najkasnije za mjesec dana! Neki dan sam od njega dobio sliku s jednog od mjesta koja je namjeravao posjetiti kada ode u penziju. Ispod slike napisao mi je: “Ostvareno!”

U svojoj knjizi “Moć sadašnjeg trenutka” **Eckhart Tolle** na efektan način objašnjava da je jedino važno i realno ono **SADA**, i stepen prisutnosti, odnosno posvećenosti tom dragocjenom trenutku. Čovjekove najdublje ezoterične snage koje od tog momenta nezadrživo počinju da rade za vas, a ne protiv vas.

U principu, mi živimo u iluziji da posjedujemo svari (novac, kuću, poziciju, porodicu, zdravlje, život itd.), ustvari mi smo samo dobili punomoć da se koristimo tim stvarima dok nam ne istekne vrijeme na koje nam je ta punomoć izdata.

Sve što čovjek objektivno posjeduje jeste ovaj sadašnji trenutak.

Ostalo je samo iluzija.

Kažu da se sve i na ovom svijetu stvara dva puta. Prvi put kad se desi, a drugi put kad mi na to odreagujemo. Dakle, posjedujemo ovaj trenutak ili dan, i to se desilo onog momenta kad smo se probudili i time je ispunjeno prvo stvaranje. Drugo stvaranje kreće onog momenta kad odlučimo kako ćemo reagovati, tj. kako ćemo proživjeti tu sekundu, taj trenutak – i taj dan u cijelosti. *Živi se dan za dan*, rekli bi stari ljudi, i kao i uvijek, narodna mudrost je zadivljujuće jednostavna i zastrašujuće istinita. Samo kakav dan za dan ćemo živjeti, to je pitanje svih pitanja. A odgovor je možda baš u sljedećoj priči:

BAKA I TRI DANA

Unuka je pitala svoju baku:

“Kakvi dani postoje u životu?”

Baka na to odgovori:

“Ako ćemo iskreno, onda postoje samo tri vrste dana u životu, a to su:

- *dobri dani*
- *sjajni dani i*
- *fantastični dani.”*

“A od koga zavisi kakav će biti koji dan?”

Baka se na trenutak zamisli i s blagim osmijehom reče:

“Draga moja, samo od tebe i nikog više zavisi kakav će biti tvoj dan.”

Zapitajte se ujutro, popodne i pred počinak: Kakav će mi biti, kakav je i kakav mi je bio današnji dan? Onaj koji sam proživio i ostavio trajno iza sebe.

Sve, ali sve na ovom svijetu, ima svoj rok trajanja. Tako i mi i naši životi.

Ipak, nikada nije kasno promijeniti život koji živimo. Promjene dolaze iznutra, nikada izvana. Koliko god krivili okolnosti, druge ljude, istina je da smo samo MI ti koji se svakog novog dana možemo promijeniti, nadati se najboljem, jer bi svaki trenutak našeg života trebao nositi dah poboljšanja i novine.

Svi koji su dobili moju knjigu mogu se uvjeriti da je na njoj ista posveta bez obzira kome je posvećena, a ona glasi:

“Samo idite naprijed i neka vam svaki dan bude uspješniji od drugog.”

Dakle, kakav će biti vaš dan? Dobar, odličan ili pak fantastičan?

Zavisi od toga šta vi odlučite onog momenta kad se probudite, koliko organizovano to implementirate i u kojem kapacitetu iskoristite.

Neka vam na tom putu, kao plamteća vodilja, posluži ova prekrasna poema:

Pozdrav zori

Zagledaj se u ovaj dan.

Jer on je život, život života.

*U njegovu kratkom dahu skrivene su sve istine,
sva zbilja postojanja tvoga:*

Blaženstvo rasta,

Divota rada,

Blagoslov ispunjenja.

Jučer je tek san, a sutra tek slutnja.

Dobro proživljeno danas

u sretni san pretvorit će jučer,

a svako sutra u slutnju punu nadanja.

Stog dobro zagledaj se u ovaj dan!

Takav je moj pozdrav zori.

Kalidasa (sanskrit)

SPOZNAJ ŠTA TI ZAISTA NEDOSTAJE

*“Veritas liberabit vos”
“Spoznaj istinu i istina će te osloboditi”*

Moto CIA-e

Ljudi uglavnom misle da imaju premalo, ali u stvarnosti imaju previše. Stalno slušamo kako nekome nešto nedostaje! Ipak, znamo li stvarno šta je to tačno što nam nedostaje?

Dopustite mi da s vama podijelim jednu staru, poučnu i nadasve efektanu priču:

LIJENI SOKO

Neki kralj dobio na dar dva sokolića. Odmah ih je povjerio na dresuru vrsnu poznavaoocu ptica. Nakon nekoliko mjeseci, učitelj poruči kralju da je jedan od sokolića izvrsno dresiran.

“A drugi?”, upita kralj.

“Žao mi je, Veličanstvo, drugi se sokolić čudno ponaša. Možda boluje od kakve rijetke bolesti, ali niko ga ne može pokrenuti sa stabla na koje je postavljen prvoga dana. Jedan se sluga mora svakodnevno penjati na stablo da mu donese hranu.”

Kralj, kojem se potajno mnogo više sviđao upravo taj drugi, sazove veterinare, liječnike i stručnjake svih vrsta, no niko nije uspio privoljeti sokola da poleti. Uposlao je dvorane, generale i najmudrije savjetnike, no niko od njih nije sokola mogao pomaknuti s grane.

Kralj je s prozora svoga dvora promatrao sokola kako danonoćno nepomično stoji na stablu. Jednoga je dana izdao proglas u kojem je zatražio pomoć svih podanika, ne bi li se problem konačno riješio.

Sljedećeg je jutra otvorio prozor i veoma se začudio kad je ugledao sokola kako ponosno leti iznad stabla u vrtu.

“Dovedite mi čovjeka koji je to postigao!”, naredi kralj.

Doveli su mu mlada seljaka.

“Ti si privolio sokola na letenje? Kako si u tome uspio? Da nisi čarobnjak?”, upita kralj.

Mladić sramežljivo ali zadovoljno objasni: “Nije bilo teško, Veličanstvo. Odrezao sam granu na kojoj je sjedio, a sokolić je tada shvatio da ima krila i počeo letjeti.”

Bog ponekad dopusti da nam odrežu granu za koju se svom snagom držimo, kako bismo postali svjesni da imamo krila.

Ponekad nam je svima potrebno “izmaknuti granu” da shvatimo šta sve imamo, a posebno šta sve zaista možemo. Soko nikada ne bi poletio da ga okolnosti na to nisu natjerale, nikada ne bi spoznao da je kadar da osvaja visine, baš kao i što mi ljudi nismo u stanju otkriti svoje mogućnosti dok

se ne suočimo s gubitkom prividne sigurnosti. Strah od gubitka onoga što imamo višestruko je veći od spremnosti da se usudimo krenuti ka onome što nam nedostaje u životu.

Ralph Waldo Emerson je lijepo napisao:

“Ono što nam najviše nedostaje u životu jeste neko ko bi nas prisilio da radimo sve ono što možemo.”

Nadam se da ako već nemate nekoga takvog u svojoj okolini, da ćete ga naći u ovoj knjizi ili možda u sljedećoj priči pod interesantnim naslovom:

LUDI ROCKEFELLER

Jedan izvršni direktor bio je duboko u problemima i nije vidio izlaza. Investitori su mu počeli okretati leđa. Dobavljači su zahtijevali isplatu. Sjeo je na klupu u parku, držeći se za glavu i pitajući se da li postoji išta što bi moglo spasiti kompaniju i njega lično od bankrota.

Iznenada, starac se pojavio pred njim. “Vidim da te nešto muči”, kazao je.

Nakon vapaja direktora, starac je rekao: “Vjerujem da ti mogu pomoći.” Pitao ga je za ime, napisao ček, gurnuo mu u ruke govoreći: “Uzmi ovaj novac. Naći ćemo se ovdje tačno za godinu dana, i tada ćeš mi moći vratiti novac.”

Tada se okrenuo i nestao brže nego što se pojavio.

Izvršni direktor je vidio u svojim rukama ček na 500.000 dolara potpisan od Johna D. Rockefellera, u to vrijeme jednog od najbogatijih ljudi na svijetu.

“Mogu riješiti svoje novčane probleme ovog momenta”, shvatio je. Ali, umjesto toga, izvršni direktor je odlučio staviti neunovčeni ček u svoj sef. Znajući da je tamo, može mu dati snagu da prevaziđe probleme u poslu i spasi svoj biznis, pomislio je.

Sa obnovljenim optimizmom, sklapao je bolje dogovore i produžavao periode otplate. Zatvorio je nekoliko podružnica. Kroz nekoliko mjeseci, riješio se duga i ponovo zarađivao novac.

Za tačno godinu dana vratio se u park sa neunovčenim čekom. U dogovoreno vrijeme starac se pojavio. Ali u trenutku kada je izvršni direktor pošao da vrati ček i podijeli svoju uspješnu priču, medicinska sestra je pritrčala i zgrabila starca.

“Drago mi je da sam ga stigla”, zaplakala je. “Nadam se da Vam nije smetao.” “On se uvijek iskrada od ostatka skupine, i predstavlja se ljudima kao John D. Rockefeller.”

Povela je starca za ruku.

Zapanjen, izvršni direktor je stajao skamenjen. Čitavu prethodnu godinu on je obrtao i pregovarao, kupovao i prodavao, ubijeden da posjeduje pola miliona dolara, ali i povjerenje velikog Rockefellera.

Odjednom je shvatio da nije novac, pravi ili imaginarni, taj koji mu je život preokrenuo. To je bilo njegovo novopronađeno samopouzdanje, koje mu je dalo snagu da postigne bilo šta što zaželi.

Zanimljivo je kako samo osjećaj da imamo “sigurnosnu mrežu”, ili da neko jednostavno vjeruje u nas, utiče na to da hodamo slobodnije po žici. Bez “mreže” se ne bismo vjerovatno usudili ni prvi korak napraviti prema onome što želimo i što nam u životu stvarno nedostaje.

Stoga ostajemo zauvijek na istom mjestu, zarobljeni unutar granica koje smo sami sebi podsvjesno postavili.

Ali tako ne mora biti...

Tibetanski budisti imaju jednu interesantnu naviku. Oni prilikom svog pristupa redu dobijaju “specijalni kamenčić”, kao i zadatak da ga kontinuirano nose u desnom džepu i najmanje jednom dnevno, lagano dodirujući taj kamenčić, tiho u sebi zbrajaju sve blagoslove koje već imaju, a koje mi ljudi najčešće jednostavno podrazumijevamo (oči, uši, sposobnost govora, hodanja, hranu, vodu, blagodat zdravlja, dobrog prijatelja itd.). Ispočetka trebaju nabrojiti samo 10 različitih stvari na kojima su zahvalni, a kako vrijeme prolazi i oni napreduju unutar reda, uz istovremeni rast nivoa samospoznaje, taj broj se penje i do 700 različitih, konkretnih stvari.

Zamislite samo moći nabrojati 700 različitih stvari na kojima smo zahvalni danas!

U prosjeku, za to treba manje od 10 minuta kad se uvježbate, ali efekat je nevjerovatan. Kažu da ništa ne proizvodi sreću brže i efikasnije od zahvalnosti. U psihološkom smislu, zahvalnost je usko povezana sa prirodnom proizvodnjom serotonina, poznatijeg kao hormon sreće.

Ljudi se često nasekiraju zbog toga što nisu u stanju kupiti najnovije cipele koje im se dopadaju, dok ne sretnu na ulici osobu koja nema obje noge a i dalje živi. Iz mog iskustva, ljudi koji su obilježeni nekim invaliditetom zahvalniji su, pozitivniji pa, usudio bih se reći, i sretniji od onih kojima “ništa ne fali”. Imam među njima mnogo prijatelja, ali i članova najuže porodice, i iskreno im se divim na nevjerovatnoj energiji, borbenosti i pozitivnim aurama koje šire oko sebe.

Istovremeno, mnogi koji imaju sve u svakom pogledu toliko kukaju, traćaju, žale se, da bismo slobodno mogli zaključiti da su prokleti jadnici koji žive toliko težak i gorak život.

Definitivno, čovjek je sam sebi ili najveći prijatelj ili pak najveći neprijatelj. I džaba mu sve što prividno ima ako nije iskreno i svakodnevno sretan. Poznajem, nažalost, mnoge osobe koje misle da su nešto postigle, nalaze se na nekim pozicijama, ali nakon kratkog razgovora s njima, ili pak pukog površnog posmatranja, lako se zaključuje da su to duboko nesretne, isfrustrirane i jadne osobe. Kao prvo, te osobe ne razumiju da je život cikličan i da se sve odvija u krugovima te da njihove pozicije i postignuća sutra mogu nestati na isti način i istom brzinom kao što su i došla, a da u gomili ulizica kojima su okruženi nemaju nijednog pravog prijatelja, nestabilne su im porodice, nemaju života mimo tog smiješnog kruga u kojem se osjećaju važnim i za koji su spremni sve učiniti i, što je najžalosnije, prokleti su da zauvijek budu nesretni. Kad su u usponu, stalno im je neko ili nešto kriv, samo nisu oni, i rade sve da uklone ili u svom jadu pokušaju nauditi tom nekome koji im se neprestano pojavljuje u formi različitih likova. Kada krene pad, upadaju u depresiju, olajavaju svoje dojučerašnje saradnike i čine sve da ponovo nešto postanu jer misle da će tada biti sretniji ili pak da će im taj položaj kupiti onu lažnu sreću za koju u dubini duše jako dobro znaju da ih ne ispunjava. “Pakao” je mala riječ da opiše živote tih ljudi.

S druge strane, postoje ljudi koji razumiju da su usponi i padovi sastavni dio života, te izvlače maksimum i iz jednih i iz drugih. Takvi ljudi su sretni bez obzira na okolnosti, jer nose sreću na jedinom mjestu na kojem se sreća i može dugotrajno nositi – u samome sebi i sa sobom.

Marko Aurelije je jednom napisao: “Naš život prije ili poslije poprima oblik i boju naših misli.” Lako je lagati ljude (većina se i ne trudi da shvati i previše je zaokupljena sobom i svojim interesima), ali nema ništa gore od laganja samoga sebe. To je siguran put u dugotrajnu nesreću u svakome pogledu. Zato je važan čovjek u ogledalu. Kada se ujutro brijete ili šminkate, šta Vam kaže čovjek u ogledalu? Kakvi ste i kakav Vam je život? Ali ono iskreno, što bi rekli među nama. Vjerujem da je život suviše kratak da bi bio sitan. Nije dovoljno samo biti zahvalan i prepoznati sve ono što imamo, treba istovremeno biti brutalno iskren prema samome sebi i kontinuirano popravljati ono što znamo da može i treba biti bolje ili drugačije u našim životima. Šta je ono što svijet, čaršija, raja, porodica, prijatelji ili bilo ko drugi misli da nam treba ili da bismo trebali, a šta je to što mi u dubini duše znamo da je najbolje i najpotrebnije nama.

Ukratko, treba shvatiti i razlučiti što samo mislimo da nam nedostaje, a šta je to što nam stvarno objektivno fali da ostvarimo ono što smo zacrtali i živimo život ispunjen potpunom srećom i istinskim zadovoljstvom.

PROLIVENA KAFA

U muzičkoj školi na jugu Francuske učitelj je imao učenika koji je posjedovao nevjerovatan talenat, ali je istovremeno bio izrazito lijen i ubijeđen da mu je samo njegov talenat dovoljan za uspjeh.

Učitelj je pokušavao na različite načine da ga motiviše, odnosno da mu dokaže da je njegov talenat bez redovnog i upornog rada potpuno beskoristan.

Jednog dana učitelj ga pozva u kuhinju na kafu. Učenik dođe i učitelj mu reče da uzme sebi šoljicu, a on će mu nasuti kafu. Učenik mu priđe sa šoljicom, a ovaj uze bokal s kafom i poče kafu sipati pored šoljice. Vrela kafa se poče rasipati po pločicama kuhinje i prskati učenika.

*Učenik ustuknu, uspaničeno pogleda učitelja i upita ga:
“Šta to radite?”*

“Eh, vidiš sada”, reče mu učitelj, “ova kafa je tvoj talenat. A šoljica predstavlja disciplinu, odnosno vježbanje i djelovanje. Ukoliko kafu ne sipamo u šoljicu, nego pored, ona je potpuno beskorisna. Ista stvar će se desiti i sa tvojim talentom ako ne budeš radio na njemu.”

Recentne studije su dokazale da ljudi koriste uglavnom samo 10% svoga mozga i, analogno tome, svojih cjelokupnih kapaciteta. Svi mi, vjerujem, dijelimo istu želju da budemo bolji, uspješniji, sretniji, pametniji... Zamislite kakve neslućene mogućnosti i koliki potencijal dobijamo onog momenta kada otkrijemo i počnemo koristiti preostalih 90%!

Život je zanimljiv upravo zbog svojih mogućnosti da ostvarimo sve svoje snove i težnje. Nikada nije kasno, jer najtamniji sat je uvijek onaj koji prethodi izlasku sunca. Sada kada znate “šta”, vjerovatno se pitate “kako”. Možda vam ova mudra misao može pomoći i dati odgovor na famozno pitanje: KAKO?

“Počnite raditi ono što je nužno, nakon toga ono što je moguće i uskoro ćete shvatiti da postižete ono što vam se činilo kao nemoguće”

Sveti Franjo Asiški

Albert Einstein je tvrdio da genija čini 1% talenta i 99% napornog rada. Naporan rad je jednostavno nezamjenjiv dio formule bilo kakvog uspjeha. Da biste postigli više od onoga što postižu prosječni ljudi, morate da radite i djelujete više, energičnije, snažnije i pametnije od prosječnih ljudi.

Ponekad će vam se učiniti da neko postiže izvanredne rezultate bez prevelikog napora.

Na obukama kojima sam prisustvovao učili su nas da su vrhunski menadžeri poput *labuda*. Siguran sam da ste svi imali priliku vidjeti labuda. Na prvi pogled izgleda smireno, produhovljeno, graciozno i kao da s lakoćom plovi. Međutim, ako se bolje zagledate, primijetit ćete ono što običnom posmatraču uvijek iznova promakne. To je izrazito brz i energičan rad nogu u vodi, koji je, po određenim ispitivanjima, daleko brži, a samim tim i naporniji u odnosu na druge životinje slične fizionomije.

Nemojte se zavaravati. Svi uspješni menadžeri mnogo rade. Na dobrim menadžerima se to vidi, a na sjajnim ne. O njima govore njihovi vrhunski rezultati, a njih nema niti može biti bez napornog rada i energičnog djelovanja.

Možda će vam se učiniti da je dovoljno imati sreće.

Dopustite mi za kraj da vam otkrijem jednu istinsku tajnu:

Što više budete radili i djelovali, imat ćete više sreće.

Uspjeh i sreća nisu isto. Vječito pitanje svih pitanja, staro koliko i pitanje šta je bilo prije, kokoš ili jaje:

“Da li je uspjeh izvor sreće ili je sreća izvor uspjeha?”

Otac moderne psihologije uspjeha **Dale Carnegie** ovako je to definisao:

*“Uspjeh je dobiti ono što želimo.
Sreća je željeti ono što dobijemo.”*

Prije nego se uputimo stazama uspjeha, najvažnije je definisati šta je to što zaista želimo postići. Iznad svega, nikada ne smijemo praviti kompromise oko naših temeljnih principa nauštrb kratkoročnih koristi, bez obzira koliko nam obećavale lagan izlaz iz teških situacija (a šta su to teške situacije?), neko fiktivno napredovanje, jer dugoročno odustajanje od fundamentalnih ljudskih principa donosi nesreću i trajno nezadovoljstvo, što je prevelika cijena i klasična zamka prihvatanja kratkoročnih rješenja za dugoročne probleme.

Nakon toga potrebno je spoznati da ono što tražimo u formi sreće, ako znamo koji su nam principi i kakav nam je karakter a time i sudbina, često dobijamo na način na koji nismo planirali, zapakovano u drugačijem omotu i formi a ipak možda je baš to bilo potrebno da postignemo ono što zaista, a ne samo reda radi, želimo i što će nas na kraju u punom smislu te riječi učiniti sretnim.

Stara izreka kaže: “Pazi šta tražiš, možda ti se ostvari.”

Ipak, sve vjere i vjerovanja podučavaju istom – pitaj i reći će ti se, traži i naći ćeš...

Tražio sam

Tražio sam Snagu...

I Bog mi je dao poteškoće koje su me osnažile.

Tražio sam mudrost...

I Bog mi je dao probleme koje je trebalo riješiti...

Tražio sam bogatstvo...

I Bog mi je dao Mozak i Tijelo da mogu raditi.

Tražio sam hrabrost...

I Bog mi je dao Prepreke koje je trebalo savladati.

Tražio sam ljubav...

I Bog mi je dao ljude kojima je trebalo pomoći.

Tražio sam usluge...

I Bog mi je dao prilike.

Nisam dobio ništa od onog što sam tražio...

Ali dobio sam sve što mi je ikada trebalo.

Ruska narodna poema

**NE POSTOJE GRANICE OSIM ONIH KOJE
SAM SEBI POSTAVIŠ**

“Ko nebo ne nosi u sebi, uzalud će ga tražiti u čitavom svemiru.”

Otto Ludwig

Velika je istina da jedina ograničenja koja imamo jesu ona koja sami sebi stvorimo na temelju predrasuda, iskustava, znanja, navika i okruženja u kojem živimo, radimo i djelujemo. Međutim, nepobitno je da je jedini zajednički nazivnik za sve njih strah da se napusti ili izgubi nešto staro, ono što mislimo ili osjećamo da posjedujemo, kako bismo prigrlili nešto novo i nepoznato. Poznato je vjerovanje da su granice, baš kao i strahovi, najčešće samo iluzije, plod naše mašte ili fenomena u modernoj psihologiji poznatog i kao “*naučena bespomoćnost*”. Ipak, ne smijemo nikada sebi dopustiti da zaboravimo kako uspjeh stanuje upravo iza tih imaginarnih granica straha. “Zona komfora” je termin koji se koristi, i mnogi uspješni ljudi smatraju da se uspjeh krije upravo izvan te famozne zone komfora.

Kad sam bio na safariju u Africi, imao sam priliku izbliza vidjeti divljeg slona. Ostao sam potpuno zabezeknut veličinom i ogromnom silinom koju ova životinja iz sebe isijava. Nikako mi nije bilo jasno kako uopšte neko ikada može ukrotiti ovu zvijer koju sam kao dijete nebrojeno puta gledao u cirkusima.

S tim u vezi, izuzetno zanimljiva je sljedeća priča:

SLON I UŽE

Jednom prilikom, dok je prolazio pored slonova, čovjek zastade i začuđeno se zapita kako to da ova velika stvorenja bivaju zadržana samo malim užetom koje im se veže za prednju nogu.

Nikakvi lanci, nikakvi kavezi, samo uže za koje je bilo očito da ga ovi slonovi mogu pokidati bilo kada, samo kada bi pokušali da pobjegnu. Iz nekog razloga oni to nikada ne čine, i čovjek bijaše jako zbunjen tom činjenicom.

U tom trenutku je primijetio trenera u blizini, te ga upita zašto te velike životinje samo stoje tu i ne pokušavaju pobjeći. Trener mu odgovori: "Znate, kada su slonovi mladi i mnogo manji nego sada, koristimo uže iste veličine kako bismo ih vezali, a koje oni nemaju snage prekinuti. Kako odrastaju, sve više se navikavaju na činjenicu da ne mogu pobjeći. Počinju vjerovati da ih uže još uvijek može zadržati i zato i ne pokušavaju više pobjeći."

Čovjek je bio zapanjen. Ovi veliki slonovi se mogu u svakom trenutku osloboditi tih užadi, pa i svoga dresera, ali zbog njihovog ušančenog uvjerenja da ne mogu, ostaju tu zaglavljani i zatvoreni zauvijek.

Nevjerojatno je kako ove gorostasne životinje, obeshrabrene neuspjesima iz prošlosti, i kada postignu punu snagu, i dalje vjeruju da ih jedno malo uže i dalje, baš kao nekada, može zadržati, i zato i ne pokušavaju pobjeći. Odustaju...

Koliko nas, poput ovih slonova, ide kroz život vjerujući da neke stvari ne možemo postići jer smo nekada pokušali i nismo uspjeli? Da li svaki neuspjeh u konačnici mora ostati neuspjeh, ili je dovoljno da ga prebrodimo, počnemo iznova, s novom energijom i voljom ka postizanju uspjeha u bilo kom segmentu svoga života? Da li odustajemo onda kada prosto prihvatamo trenutnu situaciju kao nepromjenjivu? I dopustite mi da Vas pitam: Čime ste Vi zaista vezani? Šta je to što Vas zadržava ili Vam možda služi kao izgovor da ne postizete ono što ste oduvijek željeli i da se nastavite zadovoljavati nečim malim ili pak ispotprosječnim? Pogledajmo za tren ovu istinitu priču:

NEMOGUĆE JE MOGUĆE – SOLARNA LETJELICA

Ideja za solarnu letjelicu “Solar Impulse” je nastala nakon Bertrاندovog leta oko svijeta u balonu 1999. godine. Kaže da im je nakon slijetanja u balonu bilo ostalo samo par litara goriva i objektivno je postojala opasnost da let ne završe onako kako su planirali jer su zavisili od količine goriva.

Zbog te zavisnosti Bertrand je rekao sebi da će napraviti ponovo let oko svijeta, ali u letjelici koja neće koristiti gorivo. I tako je krenula ova neobična ekspedicija.

Oko 70 ljudi je bilo u timu koji je radio na letjelici. I najveći problem se pojavio kada su imali gotove sve crteže i proračune te su trebali napraviti letjelicu. Trebala je imati raspon krila od nekih 60 metara (veličine velikog aviona marke "Airbus"), a istovremeno težinu prosječnog automobila. Svi konstruktori aviona s kojima su pričali rekli su: "To je jednostavno nemoguće!"

Mnogi su u startu odbili da rade na tome. Bertrand nije htio da odustane i prihvati opšta mišljenja, za koja je historija pokazala da su uvijek nepogrešivo pogrešna. Dugo je razmišljao kako da stvori letjelicu koju je zamislio i ostvari san u koji je duboko vjerovao. Jednog dana, sasvim slučajno, na pamet mu je pala naizgled luda, a možda i briljantna ideja. Otišao je kod ljudi koji nisu znali ništa o letjelicama i njihovoj gradnji. Ti ljudi su bili poznati kao inovativni graditelji brodova. I vjerovali ili ne, upravo oni su mu sagradili tu letjelicu!

Znate kako?

Oni jednostavno nisu znali da je "nemoguće" napraviti takvu letjelicu – i napravili su je. I ona je poletjela.

Šta nam ovo govori? Da sami sebi postavljamo ograničenja, bez obzira koliko su ona realna. Da idemo samo do onog mjesta na koje znamo da možemo stići. Granice postavljamo sami – na osnovu iskustava, znanja, predrasuda... A uspjeh najčešće dolazi kad tu granicu – pređemo, ne znajući da ne možemo ili pak čvrsto vjerujući da možemo.

Bertrand je postao poznat kao čovjek koji je prvi dizajnirao i upotrijebio letjelicu koja ne koristi gorivo i koja leti zahvaljujući solarnoj energiji – trajno time uspostavljajući koncepciju paradigme budućnosti.

Lično, duboko vjerujem da sebi treba postaviti ciljeve koje ne možemo postići za života. Danas, kada se nalazimo u svojevrsnoj recesiji volje, truda i ulaganja, i klasičnoj depresiji koja se manifestuje nedostatkom bilo kakve želje za izvanrednim postignućima, važno je više nego ikada postaviti sebi visoke ciljeve i pronaći istinsko zadovoljstvo u samoj težnji i putu ka njihovom ostvarenju.

Jedna stara crnogorska kaže:

“Dabogda se stalno uzbrdo penjao i dabogda nikada na vrh ne stigao.”

Razmišljajući o značenju ove misli, intuitivno sam pomislio da je njen autor htio naznačiti pogubnost dolaska na vrh.

Zašto? Pa zato što se s vrha ne može nigdje drugo nego dolje, odnosno nizbrdo.

Mada može postojati i jedno drugo, mnogo dublje i plemenitije značenje.

Put je cilj, napisao je jako davno **Lao Tse**. Upravo u tom putu, nastojanju, stvaralačkom trudu i radu, u toj težnji ka postizanju leži prava sreća. Naravno, pod uslovom da je put kojim idemo onaj koji smo svjesno odabrali sami mi.

Sam čin postizanja često je ispunjen nekim tupim, čudnim i praznim osjećajem. Sjetite se mature ili diplomiranja. Svi smo gorjeli od želje da dobijemo tu diplomu ili svjedočanstvo. Zamišljate taj trenutak. Nakon inicijalne euforije i trenutka porodičnog proslavljanja i sreće, nastupa osjećaj praznine i pitanje: Je li to – to? Je li to sve?

Tišina...

Iz koje proizlazi shvatanje da je radost bila u kretanju, a ne u samom činu postizanja. Radost je bila u želji, a ne u ostvarenju. Radost je bila i ostala u stalnom podsjećanju na ono famozno **ZAŠTO** smo nešto toliko željeli, a ne **KAKO** se sada osjećamo kada smo to postigli. Zato postoji nepisano pravilo u svijetu menadžmenta da se svakih pet godina, a najkasnije sedam, mijenja branša u kojoj radimo. Čovjek otupi svoja čula radeći jedan te isti posao cijeli život ili duži vremenski period.

Promjena okruženja, industrijske grane u kojoj djelujemo, nova pravila igre, novi igrači, sve to unosi svježinu i održava nas u neophodnoj formi da kontinuirano imamo želje za novim izazovima i postignućima.

Meša Selimović je jednom rekao:

“Znaš li šta je najljepše? Želja, želja, prijatelju.”

Želim vam da zauvijek želite i da ne posustajete na putu ostvarenja svojih istinskih, velikih i pravih želja i ciljeva!

Naravno, nije dovoljno samo željeti. Možda sljedeća priča može poslužiti kao svojevrsna uvertira u naše naredno poglavlje:

USUDI SE

Odluči neki car, zbog nekakvog važnog položaja na dvoru, testirati svoje dvorjane. Okruže ga moćni i mudri ljudi i car im reče: “U nedoumici sam i zanima me ko je od vas u stanju to riješiti.” Odvede ih potom do jednih ogromnih vrata; toliko velika vrata još niko nije vidio. “Ovo su najveća i najteža vrata u mojem carstvu”, objasni car. “Može li ih koji od vas otvoriti?” Neki stanu samo izdaleka odmahivati glavom. Drugi, koje smatraše mudracima, zagledali vrata izbliza, no onda su ipak priznali kako ih ne mogu otvoriti. Na kraju se svi slože kako je zadatak pretežak i da ga ne mogu riješiti.

Tada jedan dvorjanin, ipak, priđe vratima: zagledao ih, opipavao, gurao, nastojao pomaknuti... Odjednom, povuče ih snažnim trzajem, i gle – vrata se otvore! Bila su odškrinuta, ne i zaključana, i nije bilo potrebno ništa drugo do samopouzdanja da se to utvrdi i da se prema tome postupi.

Car objavi: “Ti ćeš dobiti položaj na dvoru. Nisi se oslonio samo na ono što vidiš. Usudio si se pokušati ono što se u početku činilo nemogućim.”

Amerikanci koriste jednu uzrečicu koja kaže: “Ako od života tražite samo jedan dolar, život će vas kazniti upravo tim jednim dolarom.” A dokle god uopšte sanjate i planirate, radite to na veliko.

Zaista, niko drugi osim nas samih ne može postavljati ili definisati granice onoga što želimo i možemo postići. Svijet je pun odgovarajućih primjera ljudi koji su postigli nevjerovatne, po mnogima i nemoguće stvari, i zauvijek ostavili trag svog bivstvovanja i djelovanja u ovom naizgled velikom, a suštinski malom svemiru. Zašto se ne biste i Vi pridružili plejadi velikana koji su obilježili vrijeme u kome su živjeli i djelovali? Znam, mnogi će reći, ali to je rizično.

Ali šta je zaista rizik?

RIZIK ILI?

Smijati se je rizik,
da nas ne smatraju neozbiljnim i ludim.

Plakati je rizik,
da nas ne smatraju slabim i sentimentalnim.

Boriti se je rizik,
da ne budemo pobijeđeni.

Tražiti pomoć je rizik,
da ne pokažemo da ne znamo sami.

Učiti je rizik,
da ne pokažemo da smo “slabi”.

Pokazati svoje snove i ideje mnoštvu je rizik,
da ih ne izgubimo.

Ljubiti je rizik,
da nam ljubav ne bude vraćena.

Biti iskren je rizik,
da ne budemo prevareni ili odbijeni.

Biti svoj je rizik,
da ne budemo odbačeni.

Živjeti je rizik,
da ne umremo.

Nadati se je rizik,
da ne izgubimo nadu.

Pokušati je rizik,
da nam ne bi uspjelo.

Riskirati moramo,
jer je u životu najveći rizik upravo taj da ne riskiramo.

Čovjek koji ne riskira ne napravi ništa,
nema ništa i nije ništa.

Bez rizika, ne može se učiti,
osjećati, mijenjati se, rasti, ljubiti... živjeti slobodno.

SAMO ČOVJEK KOJI RISKIRA JE UISTINU
SLOBODAN ČOVJEK.

Nepoznati autor

Ovu lijepu poemu mnogi koriste da bi objasnili važnost preuzimanja rizika kao jedinog pravog načina da se osjetimo živim i vrijednim življenja, a ne samo pukog egzistiranja na ovome svijetu. Ipak, mnogi misle da trebaju živjeti “normalan” život, trudeći se da izbjegnu svaki pa i najmanji rizik.

Traže sigurnost, predvidivost ili uobročenost, tj. život u kojem stvari teku jednolično i u kojem je svaki novi dan skoro pa identičan prethodnom. Sve više i više ljudi traži “sigurnu luku”.

Charlie W. Shedd je jednom napisao:

“Želiš da tvoj brod bude u sigurnoj luci, ali zaboravljaš da brod nije stvoren da bi tamo stajao.”

Ili možda jeste?

Koliko rizika i kakvog, kada i gdje trebamo u našim životima i poduhvatima? Da li je bulevar uspjeha neizbježno povezan sa avenijom rizika i da li pravi rizik zaista postoji? Samo je na Vama, i ni na kome drugom, da to otkrijete.

Život je suviše kratak da bismo se bojali, jer banka života svakog trenutka može prekinuti igru i obustaviti sekunde koje nam je stavila na raspolaganje tog dana, i to bez ikakvog upozorenja. Radeći, između ostalog, i u zdravstvu, ostao sam zaprepašten koliko ljudi iznenada otkrije da ima neku tešku bolest, bez ikakve najave dobiju infarkt srca, mozga... i koliko često se to završava na najfatalniji mogući način.

Sve što imamo jeste trenutak, ovaj sad koji živimo. Jučer je prošlo, a sutra je neizvjesno da li će uopšte doći.

Kažu da je čovjeku izbrojan ne samo broj koraka po zemlji (mnogi se šale da baš zato ne treba puno trčati) nego i tačan broj udisaja i izdisaja.

Pa čemu onda strah?

Aladinovo pravilo kaže da i kod djelovanja i nedjelovanja rizik je podjednak, a šanse po statistici više nego dobre, 50% naspram 50%. Dakle, rizik je uvijek tu.

Zato...

Imajte hrabrosti da prekinete stari način razmišljanja i pokrenete novi.

Imajte hrabrosti da prekinete stari način života i započnete novi.

Ja Vas ovom prilikom podstičem i na neki način izazivam.

Sve ostalo je do Vas. Usudite se!

Kao i sve u životu, uspjeh i sreća počinju prvim pravim korakom.

Sretno na putu ka sreći!

SAMO ŽELJETI NIJE DOVOLJNO

*“Ne morate biti sjajni da biste počeli,
ali morate početi kako biste postali sjajni!”*

Zig Ziglar

Svi uspješni ljudi, bez izuzetka, posjeduju istu osobinu. Ta osobina je djelovanje. Imati dobru ideju, znati šta želimo i napraviti sjajan plan ne znači apsolutno ništa ukoliko ne poduzmemo nešto u vezi s tim. Sve što vidimo i čime se služimo na ovom svijetu napravljeno je od ljudi koji nisu samo imali ideje i sanjali nego i djelovali, od one vrste ljudi koji znaju da je uspjeh neizbježno povezan sa djelovanjem. Prepričava se bez pouzdanih izvora, u formi urbane legende, ova iznimno interesantna i nadasve poučna priča:

JUST DO IT

Šezdesetih i sedamdesetih godina “Adidas” je suvereno dominirao tržištem sportskih artikala. Nijedan iole značajan konkurent nije bio ni na vidiku. U to vrijeme, nekolicina mladih ljudi odlučila se utemeljiti novu kompaniju. Imali su viziju da budu ne samo ravnopravni nego i veći od samog “Adidasa”. Na samom početku naišli su na strašan otpor unutar vlastitih familija i nedovoljno podrške od ljudi koje su do tada smatrali svojim iskrenim prijateljima.

Jednog dana sjedili su utučeni, preispitujući svoju odluku, sve dok jedan od njih nije rekao: “Bez obzira šta drugi mislili i govorili, hajdemo to jednostavno uraditi (engl. JUST DO IT).” Ostali su ga podržali. Shvatili su da ne trebaju previše slušati šta drugi misle. Jednostavno trebaju uraditi ono što su naumili. Te tri male riječi “Just do It” do te mjere su ih inspirisale da su ih otisnuli na bijele majice, koje su počeli stalno nositi na poslu. Uskoro su se pridružili i ostali, i “Just do It” postao je jedan od najpoznatijih i najvrednijih slogana ikada stvorenih na ovome svijetu.

Siguran sam da pretpostavljate o kojoj firmi je riječ. U rekordnom roku “Nike” je postao najveći svjetski prodavač sportske opreme.

I danas svi uposlenici u centrali “Nikea” nose majice s natpisom

JUST DO IT!

U kultnom serijalu o porodici Soprano glavni karakter u više navrata citira jednu naizgled jednostavnu a važnu poslovicu, koja kaže: “Više ćete izgubiti neodlučnošću i nedonošenjem odluke nego pretjeranom odlučnošću ili pak donošenjem pogrešne odluke.”

I zaista, do kada trebamo planirati, sanjati i preispitivati svoje ideje ili ideju?

Pretjeranu nesigurnost u odlučivanju koja proizlazi iz stalnog analiziranja po sistemu “to me i privlači i odbija” psihijatri zovu ambivalentnost, a ista je ključna podloga za ogroman broj danas sveprisutnih psihičkih poremećaja kao što su depresija, anksioznost, nervoza i, uopšteno, sve ono što milione ljudi širom svijeta tjera da piju ogromnu količinu tableta, ne rješavajući pritom uzrok njihovih problema, nego samo posljedicu.

Ne kažem da ne treba razmišljati, daleko od toga. Ali u jednom momentu, nakon što smo pomno izvagali sve činjenice, posavjetovali se sa onima sa kojima se trebamo posavjetovati, potrebno je poslušati vlastitu intuiciju i donijeti odluku bez daljnjeg preispitivanja i osvrtnja. Riječ “odlučnost” proizlazi iz riječi “odluka”, a svaku odluku nakon što je donesemo, treba pratiti konkretno djelovanje.

Inicijalna odluka je ključna. Nakon nje korak stvara korak i stvari, često po sistemu “sreća prati hrabre”, ispadnu mnogo, mnogo bolje nego što smo uopšte i planirali.

Ponovo jedna dirljiva dječija priča koja na lijep način ukazuje na to:

HRABRI POTOČIĆ

Bio jednom jedan potočić koji je dotekao do samog ruba pustinje. Tada je čuo glas: “Kreni slobodno naprijed.” Ali potočić se bojao novog i nepoznatog.

Imao je strah i otpor prema promjenama. Želio je da u njemu ima više vode i da vodi ljepši i ispunjeniji život. Ali istovremeno volio bi da se ništa ne mijenja i da ne preuzme nikakav rizik u svom životu.

Glas mu ponovo reče: “Ako se ne usudiš, nikada nećeš spoznati za što si sve sposoban. Prepusti se, pokreni se, i imaj povjerenja da će se sve dobro završiti.”

Na te riječi potočić se pokrene prema pustinji. Ispočetka mu nije bilo baš najbolje. Pustinja je bila izrazito vruća i svakim danom sve toplija, i potočić na kraju presuši. Male kapljice sakupiše se i instinktivno krenuše prema nebu. Tamo od njih postade oblak i u toj formi pređe pustinju. U formi oblaka dođoše iznad velikog mora. Kroz kišu se spustiše u more. Potočić tamo poče da živi život ljepši nego što je mogao ikada zamisliti. I tako jednog dana, nošen blagim valovima, spozna veliku istinu: “Više sam puta promijenio formu u kojoj sam se nalazio, a ipak danas sam više ono što zaista jesam nego što sam ikada prije bio.”

Preduzetništvo je nedvosmisleno kičma, a mikro, mala i srednja preduzeća krvotok ekonomije svih razvijenih zemalja. Zvanične statistike pokazuju da u Evropskoj uniji 99% svih biznisa čine upravo mala i srednja preduzeća. Fascinantno je podatak da 92% svih biznisa čine tzv. mikropreduzeća koja u prosjeku imaju manje od 10 zaposlenih, a u najvećem obimu riječ je o samo jednom uposleniku koji je istovremeno i osnivač.

Ipak, još uvijek je prisutna filozofija čekanja da nam neko dadne neko radno mjesto umjesto da ga sami sebi kreiramo. Po mnogim autorima, jedini način da kontrolišemo svoju sudbinu u finansijskom smislu jeste da budemo sami svoj gazda, da pokrenemo sami, ili zajedno s nekim, svoj vlastiti mali biznis i tako preuzmemo kontrolu, a time u najvećoj mjeri i sigurnost, u svoje ruke.

Kao profesor menadžmenta i organizacije na Ekonomskom fakultetu, trudim se da što više predajem upravo tu grupu predmeta koji su u vezi sa preduzetništvom.

Velika je satisfakcija što svakodnevno srećem neke od svojih studenata ili seminarskih polaznika koji su započeli svoj vlastiti mali biznis. Neki su polučili ogromne uspjehe, neki nisu baš bili toliko uspješni iz prvog pokušaja, ali ono najvažnije je iza njih, oni su se usudili, odvažili i upustili u tu prelijepu avanturu, i u svima prepoznajem onaj žar u očima, energiju koja je svojstvena poduzetnicima, ali i odučnost da nastave tim putem.

Možete imati redovan, normalan posao radeći za nekoga, ili nešto drugo, sasvim je svejedno da li u javnom ili privatnom sektoru, ali zašto pored toga ne biste imali i neki svoj biznis koliko god mali bio, dat će Vam jedan osjećaj slobode i sigurno Vas ispunjavati na jedan čudesan i potpuno drugačiji način.

Često ljudima kažem: “Probajte, šta možete izgubiti.” Ako radite, nećete izgubiti posao koji već imate, a ako ne radite uopšte i mislite da ste na podu, budite sigurni da, ležeći, s poda ne možete pasti.

Duboko sam uvjeren da svi mi jako dobro znamo sve što je potrebno da bi naš život, brak, biznis, pa i države u kojima živimo, funkcionisali i da je jedina prava razlika između uspješnih i neuspješnih upravo u djelovanju. Dok neuspješni pojedinci, grupe i državne zajednice provode vrijeme pronalazeći razloge zašto nešto ne funkcioniše, međusobno optužujući jedni druge, uspješni jednostavno djeluju i rješavaju probleme na jedini mogući način u zoni svoga uticaja.

Sama riječ “preduzetništvo” dolazi od pojma “preduzeti” ili “poduzeti” nešto. Dakle, samo željeti nije dovoljno.

“Djelovanje je temelj svakog uspjeha”

Pablo Picasso

DOBRE I LOŠE ODLUKE

Baron Rothschild, osnivač najbogatije i najutjecajnije porodične dinastije svih vremena, bio je strog, šutljiv i nadasve uspješan čovjek. Nikada nije davao intervju niti se slikao u javnosti. Vjerovao je da sve što vrijedi može i treba da se kaže u jednoj rečenici ili pak ne vrijedi dovoljno. Jedan univerzitetski novinar, zaintrigiran tom tvrdnjom, javno ga je više godina izazivao da tu svoju tvrdnju dokaže. Kada je baron konačno pristao, novinar je odlučio da mu postavi naizgled jednostavno, ali izrazito široko pitanje na koje, po njegovom mišljenju, nije moguće dati kratak odgovor.

Pitao ga je: “Barone, šta je tajna Vašeg tolikog uspjeha?”

Baron na to odgovori: “Dvije riječi.”

- Koje?*
- Dobre odluke.*
- A kako donosite dobre odluke?*
- Jedna riječ.*
- Koja?*
- Iskustvo.*
- Dobro, a kako ste njega naučili i stekli?*
- Dvije riječi.*
- Koje?*

“Loše odluke”, reče baron i završi svoj prvi i posljednji intervju.

Svi mi svakodnevno donosimo mnoštvo različitih odluka u našem životu. Neke su manje važne, a neke su od sudbonosnog značaja. Postoje različite metode, principi pa i čitavi sistemi, kao i kompleksne formule donošenja pravih odluka.

Zapitajte se čime se Vi, ali iskreno, vodite kod donošenja odluka. Šta je to što prevagne kada kupujete nešto? Cijena, kvalitet, pakovanje, želja, instinkt ili pak nešto sasvim drugo? Koje odluke smatrate da su sudbonosne i zašto? Koliko vremena koristite analizirajući svoje već donesene odluke? Koliko se i s kim savjetujete kod donošenja odluka u svome životu? I za one hrabre (a nadam se da ih ima), koje odluke smatrate dobrim, a koje konkretno loše donesenim u svojim životima (navedite samo za sebe, iskreno, molim Vas, konkretan primjer svoj ili pak nečiji drugi, samo neka je jasno o čemu se radi i zašto mislite da je dobro, odnosno loše). Samo željeti nije dovoljno. Potrebno je donijeti čvrstu odluku i nezaustavljivo se kretati prema svome cilju.

U jednoj predaji prenosi se da je učitelj rekao učeniku:

“Kada se zaputiš, na svome putu uspjeha prema cilju koji si izabrao nipošto se ne smiješ okretati za psima koji laju na tebe. Jer ako se okreneš lijevo pa gađaš tog psa, pa se okreneš desno pa gađaš drugog, i tako unedogled, nikada nećeš stići tamo gdje si naumio.”

To nipošto ne znači da ne trebate braniti svoje stavove. Upravo suprotno. Poznat sam kao osoba koja jako žestoko brani svoja uvjerenja i ne odustaje od svojih principa. Život je stalna borba i nipošto ne smijete posustajati. Ali ne treba dopustiti da vam odgovaranje na napade postane svrha života ili da vas u toj mjeri preokupira da nemate vremena koncentrisati se na ono što je važno u vašim životima, a to je sve ono što vas vuče stalnom napredovanju u svakom smislu i, naravno, sve ono što vas čini sretnim.

U tom smislu, smatram genijalnom sljedeću misao **Charlesa Bukowskog**:

“Kad zašutim, okrenem se i odem, to ne znači da si ti pobijedio, to znači da više nisi vrijedan mog vremena.”

Moja prva knjiga ove vrste “7 tajni uspjeha” bila je, kao što to i sam njen naslov kaže, posvećena uspjehu. Ova knjiga je drugačija. Ona govori o sreći.

Upravo zbog toga, kad donosimo odluke, moramo razmišljati da li će nas njihov krajnji ishod učiniti sretnim. Nas, ne nekoga ili nešto drugo u našem životu.

Kada se nađemo na raskrsnici života, uvijek su pred nama dva puta. Bez obzira na kritike, osporavanja, plašenja, poslušajmo ono nevidljivo u nama i krenimo onim putem kojim dominira srce i intuicija, a ne samo mozak.

S tim u vezi, jedna prelijepa stara poema:

Put kojim nisam pošao

U žutoj šumi račvala se puta dva,
Tužan što ne mogu na obje strane
Jer putovah sam, stajao sam dugo
I gledao dokle mi pogled seže
Kako jedan nestade u gustome grmlju;

I onda krenuh drugim, onim pravim,
Možda sam upravo tim putem trebao poći,
Obraslog travom što čeka nove korake
I mada sam znao, ako ne pođem tuda,
Koraću ipak uvijek istim putem,

A toga su jutra oba puta bila prava
Prekrivena lišćem nedinutim, mirnim.
Da, išao sam prvim još cijeloga dana!
Ali svi mi znamo da staze nas nose,
I ta sjenka sumnje stalno mi je govorila da se vratim nazad.

Ovo ću jednom s uzdahom reći,
Negdje nakon mnogo dugih godina;
U šumi račvala se puta dva, a ja –
Krenuh onim kojim se rjeđe išlo,
I nakon toga ništa nije bilo kao prije.

Robert Frost

Svi se mi, poput Alise u Zemlji čuda, uvijek i iznova nalazimo na raskrsnici svojih života. I uvijek je izbor naš, i ničiji drugi, kojim putem ćemo krenuti.

Pravo pitanje je: Da li je put kojim se rjeđe ide ispravan i zašto? Da li ćemo možda, krenuvši lakšim putem poput pjesnika, na samrti žaliti što nismo odabrali onaj drugi?

Zašto da žalimo na samrtnoj postelji što nešto nismo probali ili bar pokušali.

Šta je život ako ga ne živimo onako kako istinski želimo, ako ne ostavimo trag, ili se pak utopimo u svakodnevnicu i prosječnosti.

Koji je to put kojim nismo pošli i da li smo i zašto sada, danas i sutra na pravom putu?

Kakav nam je odgovor na pitanje koje sebi trebamo postaviti svakoga dana?

Prestanimo se lagati, izbor je uvijek bio i ostat će samo naš!

I baš kao i život, sve ono što od njega napravimo.

ŠTA JE ZAISTA VAŽNO?

“Ključ uspjeha leži u tome da prioritete ne prilagođavate rasporedu, već raspored svojim prioritetima.”

Stephen Covey

U današnjem svijetu ljudi se uglavnom žale da imaju previše posla a premalo vremena. Zbog čega je to tako? Prečesto svi mi dragocjeno vrijeme koje imamo na ovom svijetu trošimo na obavljanje manje važnih stvari. Ljudi uglavnom kasno nauče šta je zaista važno. Pitamo se kako neko postigne u svim segmentima života više od nas, istovremeno zaboravljajući da svi mi imamo istih 24 sata dnevno.

Možda odgovor možemo potražiti u sljedećoj priči:

TEGLA S TENISKIM LOPTICAMA

Profesor je stajao pred grupom studenata na času filozofije i držao neke predmete iza sebe.

Kada je čas počeo, bez riječi je podigao veliku, praznu teglu od kiselih krastavaca, stavio je na katedru i napunio lopticama za tenis. Potom je upitao studente da li je tegla puna. Složili su se da jeste.

Profesor je pitao: “Da li ste sigurni?” Studenti uglas odgovoriše: “Jesmo.” Zatim je profesor podigao kutiju punu kamenčića i sipao ih u teglu. Blago ju je protresao.

Kamenčići su se otkotrljali u prazan prostor između loptica. Tada je ponovo upitao studente da li je tegla sada puna. Studenti odgovoriše: "Sada jeste."

Profesor upita: "Šta mislite, može li još nešto sada da stane u ovu teglu?" "Nema šanse", odgovoriše studenti. Sljedeća kutija koju je profesor uzeo, bila je puna sitnog pijeska. Kada ga je sipao, pijesak je, naravno, ispunio sve preostale šupljine u tegli. Pitao je još jednom: "Da li je tegla puna?" Nasta žamor i žučna rasprava među studentima. Mnogi od njih priđoše izbliza gledajući teglu i na kraju zaključiše da je sada definitivno puna i da nema prostora ni za što više.

Na to profesor izvadi bokal vode i stane je sipati u teglu. Prirodno, voda poče da se utapa u pijesak i cijeli bokal bi ispražnjen. Studenti su se smijali i s nevjericom posmatrali ovaj nesvakidašnji prizor.

Bez daljnjih pitanja profesor uze dvije šoljice kafe i njima zali unutrašnjost tegle, nakon čega istu, bez ikakvih problema, zatvori.

"Sada", rekao je profesor dok je smijeh zamirao, "želim da shvatite da ova tegla predstavlja vaš život. Teniske loptice su najvažnije stvari u vašem životu: to su vaši A, odnosno apsolutni prioriteti. To su one stvari uz koje bi vaš život i dalje bio ispunjen i kada bi sve drugo nestalo. Kamenčići su ostale stvari koje su vam također važne,

ali nisu u zoni apsolutnih prioriteta. Pijesak predstavlja stvari koje bi trebalo uraditi, ali nisu direktno povezane sa vašim glavnim ciljevima. Voda predstavlja stvari koje bi bilo ugodno ili lijepo da uradite, male stvari, s kojima se suočavate svakodnevno u životu.”

Ako napunite teglu prvo teniskim lopticama, samo tada postoji mogućnost da je napunite ostalim stvarima. Ukoliko biste pokušali sa drugačijim redoslijedom, npr. prvo da napunite teglu vodom, ne bi bilo mjesta ni za šta drugo.

Isto važi u životu. Ako potrošite sve svoje vrijeme i energiju na male stvari, nikada nećete imati mjesta za one važne stvari, niti ćete postići prave ciljeve koje želite ostvariti u svom životu. Stoga, strogo vodite računa o redoslijedu kojim rješavate stvari, tako da one koje su od najveće važnosti nikada ne prepustite na milost i nemilost onima koje su od manje važnosti. Radite po prioritetima – profesionalci i amateri upravo se razlikuju po svojoj sposobnosti jasnog određivanja i beskompromisnog djelovanja prema unaprijed utvrđenim prioritetima.

Jedna od studentica je podigla ruku i upitala šta je, onda, predstavljala kafa. Profesor se nasmijao. “Drago mi je da ste to primijetili i pitali. Bez obzira koliko mislite da vam je život pun ili preopterećen, vjerujte da uvijek možete i trebate pronaći vremena za kafu s dragim osobama.”

Zapadnjaci tvrde da je vrijeme novac. Istočnjaci cijene da je vrijeme život. Svi se pak slažu da je vrijeme dragocjeno.

Neki idu toliko daleko da, u moru promjena i turbulencija kojima obiluje današnji život prosječnog čovjeka, proročanski tvrde da je vrijeme valuta budućnosti.

William James je rekao da “*mudrost predstavlja vještinu da se spoznaju stvari koje mogu da se zanemare*”. Prve stvari prvo – jedno je od glavnih načela lične produktivnosti i efikasnosti. Naš narod zna reći kako uvijek ima preče od prečeg. Znamo li šta su naši prioriteti? Razumijemo li ko treba da ima prioritet u našem vremenu, poslu, odlučivanju i životu uopšteno? Jedna anegdota na tu temu:

ŠEF – TRI ŽELJE

Po jednoj šaljivoj predaji: Nakon brodoloma, na pustom ostrvu našli su se šef, poslovođa i radnik. Pecali su ribu kako bi se prehranili i nakon nekog vremena upečaju zlatnu ribicu. Zlatna ribica ih zamoli da je puste, i reče: “Ja ispunjavam tri želje, a pošto ste vas trojica, ispunit ću svakom od vas po jednu želju.” Radnik se prijavi prvi i zaželi da se vrati kući, svojoj porodici. Ribica reče “u redu” i ispuni mu želju. Poslovođa preteknu šefa te reče: “Ja želim da živim na Bahamima i da imam dovoljno novca do kraja života.” Zlatna ribica reče “u redu”, i tako i bi.

Na kraju zlatna ribica reče: “Gospodine šefe, Vi ste ostali zadnji, imate pravo na jednu želju, pa je zaželite i ja ću Vam je ispuniti. Šef reče: “Želim da se obojica vrate na posao istog momenta.”

Kada predajem menadžment studentima i budućim rukovodiocima, uvijek naglašavam da svi mi, bez obzira na kojoj se poziciji nalazimo, menadžiramo tri vrste ljudi:

Prvi su oni koji su hijerarhijski ispod nas. Radnici kojima smo nadređeni ili članovi porodice, kao što su djeca, ili bilo ko drugi ko nama polaže račune.

Drugi su oni koji su u istoj liniji kao i mi. Kolege s kojima dijelimo radni prostor, bračni drug, ukratko ljudi koji imaju ista prava kao i mi, ali i iste odgovornosti.

Treći su oni iznad nas, tj. naši šefovi. To su oni kojima mi podnosimo izvještaje, naši nadređeni koji nam ocjenjuju rad ili pak naši roditelji, nastavnici...

Jedna od najvećih grešaka koju sam primijetio leži upravo u sistematskom zanemarivanju upravljanja onima koji su iznad nas. Naravno, pitate se kako je moguće upravljati nekim ko je iznad vas?

Prije svega, trebate dobro upoznati svoga šefa, način na koji vrednuje vaša postignuća, formu komunikacije koju preferira, vrijeme u koje najbolje funkcioniše, ali iznad svega morate se potruditi da u svakom momentu znate šta je to što je toj osobi trenutno glavna briga, preokupacija ili prioritet.

Prečesto se ljudi, žargonski rečeno, slomiše radeći a da pritom izostaje nagrada za koju misle da ih sljeduje. Krive svoje šefove što ne prepoznaju njihov trud, zaboravljajući da su šefovi, baš kao i klijenti, uvijek u pravu, bez obzira svidjelo se to nama ili ne. Umjesto da vrijeme provode kriveći njih, puno bi djelotvornije bilo da se zapitaju: Šta ja to radim pogrešno ili bi pak trebalo da radim drugačije, kako bih skrenuo na sebe pažnju, a s njom i napredovanje ili neki drugi oblik nagrade koju mislim da zaslužujem?

I šefovi su samo ljudi, i bez obzira šta mislili i kako ih percipirali, imaju svoje slabosti, ali i snage, bez kojih ne bi bili tu gdje jesu. Tržišna ekonomija je neumoljiva i niko se uglavnom slučajno ne nalazi tu gdje je sada. U principu, ako želite da napredujete na poslu, prestanite se pitati šta vaš pretpostavljeni može ili, po vašem mišljenju, treba, odnosno mora uraditi za vas. Svrstajte se u red onih rijetkih koji se pitaju “šta ja mogu učiniti za njega ili nju”.

Naravno, ovo pod uslovom da radite za moralnu i principijelnu osobu koja nema kompleks nesigurnosti, uz neizbježan nedostatak, na stručnosti i kompetencijama utemeljenog samopouzdanja. One koji nisu takvi jednostavno i bez razmišljanja napustite – ne bacajte bisere pred svinje.

Lično sam rukovodio multimilionskim korporacijama čije su aktive prelazile 100 miliona i 100 zaposlenih, kako u privatnom tako i u javnom sektoru, i na bazi teorijskog i praktičnog znanja te nadasve široke mreže poznanstava uvjerio sam se da su svi dobri rukovodioci, a posebno oni koji su sjajni, u stalnoj potrazi za takvim kadrovima, ljudima koji njihov posao ili život čine lakšim.

Najsigurniji način da uspijete jeste da se ugradite u uspjeh svog pretpostavljenog. Tada postajete nezamjenjivi ili pak teško zamjenjivi, a samim tim i važniji i ukupno uspješniji. Iznad svega budite odani sebi i svojim principima.

Odanost kao i rezultat su ispiti koji se polažu svakog dana nanovo i, u principu, jedini siguran način jeste da se svakog dana iznova dokazujete kao da vam je prvi. U tom smislu potrebno je razbiti predrasude kod odgoja novih kadrova te posebno naše djece da bilo šta na duge staze, bez obzira kako stvari sada izgledale, može zamijeniti čast, upornost i naporan rad koji proizvodi vidljive realne rezultate.

ODGOJ SINA

Pripovijeda se da je davno nekad živio jedan farmer koji je bio izuzetno bogat. Imao je sina jedinca, kojem je želio sve najbolje i imao je veliku želju da ga školuje. Međutim, sin je samo uzalud trošio novac i vrijeme, ali školovanje ga apsolutno nije zanimalo i padao je ispit za ispitom.

Teška srca, farmer odluči da mu uskrati daljnje uslove za školovanje i vrati ga na imanje. Iako je imao ogromna polja pšenice koju je uzgajao i ljude koji su ih svakodnevno obrađivali, odluči da sinu da zadatak da jedno polje, do tada neobrađivano, sam obrađuje i na njemu uzgaja pšenicu. Bio je to izuzetno zahtjevan i težak posao, koji je iz mladića izvlačio svaki atom snage.

To primijetiše njihovi poznanici i komšije, a blizak prijatelj jednog dana upita farmera: “Zar ti nije žao sina da tako teško radi i uzgaja pšenicu kada znaš i sam da ti to i nije neophodno? I bez tog polja imaš i radnika i pšenice i više nego dovoljno.”

Na to mu farmer odgovori: “Prijatelju moj, na mojim ostalim poljima ja uzgajam pšenicu. Ali na tom polju radim mnogo važniji posao... na tom polju ja odgajam sina!”

Ova prelijepa priča na izuzetno dirljiv način obrazlaže kako je jedan čovjek razlučio bitno od nebitnog. To me podsjeća na još jednu anegdotu koja se često koristi na seminarima o liderstvu. Naime, po istoj, veća grupa ljudi zaputila se sa sjekirama, mačetama i ostalim oruđem na putu kroz gustu šumu. Veoma energično su sjekli grane ispred sebe i krčili put prema naprijed. Efekti njihovog rada bili su više nego vidljivi i ispunjavali su ih ponosom sve dok, nakon višesatnog probijanja, njihov pretpostavljeni nije pogledao u kartu i uzviknuo: “Pogrešna šuma!”

Ovom pričom objašnjava se razlika između pojmova “*efektivnost*” i “*efikasnost*”. Naime, možete biti efektivni (baš poput gore navedenih revnosnih drvosječa) vrijedno i naporno radeći, ali nećete biti efikasni ako se, baš poput njih, nalazite u pogrešnoj šumi, odnosno ukoliko radite pogrešne stvari.

Golema mudrost je shvatiti razliku između toga da radite prave stvari u odnosu na drugu krajnost koja podrazumijeva da radite stvari na pravi način. Raditi više stvari, brže, bolje, kvalitetnije, nikada ne može nadomjestiti činjenicu da ne radite prave stvari. Velika je razlika između onoga što je urgentno i onoga što je važno.

Zastanite na trenutak i zapitajte se šta je ono što je zaista važno.

Zašto radimo to što radimo i razumijemo li svoje stvarne motive ili se puštamo nekom imaginarnom obrascu i rijeci života da nas nosi, stalno težeći da ostvarimo nešto ne shvatajući zašto to i da li to zaista i želimo.

Ipak, rad sam po sebi, baš kao ni bogatstvo, slava ili uspjeh, ne bi trebao biti sam sebi svrha.

Krajnji cilj – uvijek i u svemu – treba biti sreća i zadovoljstvo životom kojim živimo svake sekunde, svakog dana, sedmice, mjeseca, godine...

RIBAR I BOGATAŠ

Luksuzna jahta usidrila se u jednom malom meksičkom ribarskom selu.

Vlasnik jahte je bio oduševljen kvalitetom ribe i zapitao ribare koliko im vremena treba da ulove tako dobru ribu.

“Ne treba nam dugo”, odgovoriše ribari.

“A zašto ne ostanete duže na moru i ulovite još više?”

Odgovoriše mu da je ono što ulove sasvim dovoljno za njih i njihove obitelji.

“Pa što radite s tolikim slobodnim vremenom?”

“Spavamo, malo lovimo ribu, igramo se sa svojom djecom, a popodnevnu siestu provodimo sa svojim ženama. Uvečer izlazimo u selo, sastajemo se s prijateljima, popijemo poneko piće i otpjevamo nekoliko pjesama. Naš je život ispunjen!”

Gospodin turist im predloži: “Diplomirao sam ekonomiju na Harvardu i mogu vam pomoći: lovite ribu duže svakoga dana, prodajte je i tim novcem kupite veći brod.”

“I što onda?”

“Uz veći brod ulovit ćete još više ribe, i tim novcem možete kupiti još jedan brod, pa još jedan, čitavu flotu. Umjesto da prodajete ribu posredniku, možete pregovarati izravno s velikim proizvođačima; možete i vi sami postati jedan od njih. Zatim se možete preseliti iz ovog sela u Mexico City, Los Angeles ili čak New York! Iz tih gradova možete voditi svoj veliki novi posao!”

“Koliko bi nam vremena trebalo za to?”

“Dvadeset do dvadeset pet godina.”

“I onda?”

“Onda? E, prijatelji, sada postaje zanimljivo. Kad vam se posao dobro razgrana, možete početi s prodajom i kupovinom dionica i zaraditi milione!”

“Milione? Stvarno? A onda?”

Onda možete otići u mirovinu, živjeti u malom selu na obali, spavati dugo, ići na pecanje, igrati se s unucima, provoditi popodneva sa ženom, a večeri s prijateljima uz piće i pjesmu.”

“Svaka čast, gospodine, ali upravo to radimo sada. Zašto bismo uzalud potrošili dvadeset pet godina?”, upitaše Meksikanci.

Stoga, zapitajmo se iskreno šta je to što mi ustvari želimo, zašto i šta će nam to donijeti jednog dana kada to i ostvarimo.

Šta je to što je zaista nama važno?

Jesmo li na pravom putu upravo sada ili...

ČUVAJ SE KOMFORA,
IZAĐI IZ OKVIRA

“Sve što te ne ubije učinit će te jačim.”

Friedrich Wilhelm Nietzsche

Ponovit ću još jednom - samo je nesigurnost sigurna. U nekim rječnicima nesigurnost se definiše kao obilje promjena. Analogno tome, samo su promjene sigurne. I doista, živimo u vremenu kada se stvari mijenjaju brže nego ikada prije. Studija koju je proveo ugledni *Wall Street Journal* identifikovala je vrijeme koje je bilo potrebno da određene promjene i proizvodi koji ih prate dosegnu samo 25% populacije Sjedinjenih Američkih Država. Tako je, primjera radi, uvođenje struje u domaćinstva trajalo cijelih 46 godina, telefona 35, televizije 26, personalnog računara 15, a interneta samo sedam godina. Dok se promjene dešavaju sve brže i brže, ljudi se i dalje mijenjaju i adaptiraju sve sporije, ako uopšte. Razlog tom fenomenu leži u nečemu što se zove životna kolotečina, koja nas, u kombinaciji sa strahom od nepoznatog, drži u onome što zovemo dosadna svakodnevnica ili uobičajeno, odnosno ništa novo.

Upravo u tome leži najopasnija zamka.

ŽABA I VODA

Šta se dešava kada ubacimo jednu inteligentnu žabu u vrelu vodu?!

Ona će odmah odlučiti: “Ovdje je nepodnošljivo. Ja iskačem van.”

I iskočit će.

Ali kada bismo tu istu žabu ubacili u hladnu vodu i postepeno tu vodu zagrijavali, šta bi se onda desilo?

Žaba bi se opustila. Primijetila bi da joj postaje toplo i pomislila bi: “Malo toplote neće mi škoditi. To je dobro za moju kičmu, kosti, a i osjećam se ugodno.”

I uskoro bi žaba bila kuhana.

Poznata je izreka da komfor ubija, a da stare navike teško umiru. Ljudi uglavnom osjećaju lažnu sigurnost krećući se unutar svoje “zone komfora”. Ustaju u isto vrijeme, rade iste stvari, na identičan način, i onda se pitaju zašto nisu uspješni. Jedna od definicija gluposti jeste činiti jedne te iste stvari na isti način a očekivati drugačije rezultate.

Dakle, neosporno je da se za uspjeh izlazak iz zone komfora nameće u formi imperativa.

Zonu komfora često nazivamo i čahurom unutar koje živimo.

Kako izaći iz te čahure? Da vidimo kako to rade leptiri:

ČOVJEK I LEPTIR

Jedan čovjek je do te mjere bio fasciniran leptirima da ih je svakodnevno satima gledao kako lete. U želji da ih bolje upozna, proučavao je njihov neobični put transformacije i nastajanja.

I tako, jednog dana, uočio je maleni otvor na čahuri leptira. Čovjek je sjedio i gledao kako se leptir nekoliko sati energično muči da bi izvukao svoje slabašno tijelo kroz taj maleni otvor.

Onda je leptir stao. Činilo se da ne može dalje i da je odustao. Zato je čovjek odlučio da pomogne leptiru. Otišao je kući, uzeo malene makaze i izrezao čahuru tako da otvor bude dovoljno velik.

Leptir je s lakoćom izašao, ali imao je krhko tijelo i smežurana krila. Čovjek je nastavio da promatra leptira, očekujući da će se krila svakog trenutka otvoriti, povećati i raširiti kako bi podržala i osnažila leptirovo tijelo vinuvši ga, baš kao i druge, u nepoznate i neistražene visine.

Međutim, ništa se nije dogodilo! Leptir je cijeli svoj kratki život proveo puzeći okolo sa slabašnim tijelom i nerazvijenim krilima. Nikada nije poletio.

Usprkos svoj svojoj ljubaznosti i dobrim namjerama, čovjek nije razumio da su poteškoće kroz koje je leptir morao proći izlazeći iz čahure dio puta njegovog razvoja, kako bi, kad se oslobodi čahure, bio dovoljno snažan, otporan i spreman za svoj let.

Ponekad su upravo poteškoće ono što trebamo u našem životu. Poznato je da kada Bog nekoga voli, stavi ga na iskušenje. Kada bi nas oslobodio svih prepreka, problema, iskušenja i poteškoća, nikada ne bismo postali tako snažni, otporni, niti sposobni koliko smo sada i koliko tek možemo biti.

Zato kad sljedeći put naiđete na poteškoće, znajte da je to neizostavni dio razvojnog puta i da je njihova svrha upravo ta da nas osnaže i nauče nečemu važnom. Isto tako kad budete željeli nekome da pomognete, ponudite mu udicu umjesto ribe, jer najveće bogatstvo koje možemo da ponudimo nekome jeste da mu otkrijemo njegovo sopstveno. Pored životne borbe potrebna je i kreativnost, bez koje nećemo moći riješiti naizgled nerješive zagonetke.

NERJEŠIVA ZAGONETKA

Zamislite da se vozite automobilom u jednoj divljoj, tamnoj i kišnoj noći. Iznenada prolazite pored autobuskog stajališta i vidite troje ljudi kako stoje na kiši i čekaju:

1. Prva osoba je jedna stara gospođa koja izgleda kao da će upravo umrijeti.
2. Druga osoba je vaš stari prijatelj koji vam je jednom spasio život.
3. Treća osoba je perfektan partner (žena, muškarac) o kojem oduvijek sanjate da ćete ga sresti.

Koga ćete odabrati? Imajte na umu da pored vozača u vozilu može biti još samo jedan putnik.

Razmislite prije nego što nastavite čitati dalje...

.
.
.

Ovo je klasična moralno-etička dilema koja se jako dugo koristila kod provjere sposobnosti kandidata koji su aplicirali za posao u jednoj od najvećih svjetskih korporacija:

1. Možete izabrati staru gospođu, imajući na umu da može umrijeti svakog časa, odlučivši da upravo iz tog razloga trebate prvo spasiti nju.
2. Možete povesti starog prijatelja, imajući na umu da ćete mu se tako odužiti zato što vam je jednom ipak spasio život.
3. Ili pak možete povesti perfektnog partnera, znajući da možda nikada više nećete imati priliku da njega ili nju ponovo sretnete.

Osoba koja je tada zaposlena (bilo je više od 20.000 aplikacija) imala je neočekivano brzo tačan odgovor. Pogodite kakav?

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~
~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~
~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

“Dao bih ključeve od auta mome starome prijatelju i time i šansu da spasi još jedan život tako što će sa sobom povesti staru gospođu do najbliže bolnice. Ostao bih na stanici sa partnericom svojih snova čekati autobus. Tako bismo imali priliku da se bolje upoznamo.”

Ponekad jednostavno trebamo odustati od ustaljenog načina razmišljanja na koje nas tjeraju ljudi i okruženje u kojem živimo i radimo.

“Razmišljanje izvan okvira” pa, ako hoćete, i “izvan čahure”, odnosi se na kreativno razmišljanje, izvan uobičajenih parametara, pronalaženje originalnih i inovativnih rješenja za hitan problem. Fraza se pojavila u 60-im i 70-im i seže do poznate zagonetke “*devet tačaka*”, koja je prvi put objavljena davne 1914. godine. U ovome zadatku od vas se traži da spojite mrežu od devet tačaka s četiri ravne crte, bez podizanja olovke s papira.

U početku se čini nemoguće (postoji mnogo načina da to uradite u pet poteza, ali sa četiri jednostavno ne ide), sve dok ne shvatite da se ne morate ograničiti na to područje, tj. zadati okvir od devet tačaka. Zanimljivo je da u samom zadatku niko ne kaže da ne smijete “izaći iz okvira”.

Ipak, iz nekog nejasnog razloga (navike, ograničenost na šta se smije a šta ne smije, neznanje, podsvijest itd.), svi pokušavamo naći rješenje upravo unutar tog istog imaginarnog okvira.

Kada dugo radimo unutar istog područja, često razvijemo tzv. “*tunnel vision*” – vidimo samo ono što je usko vezano uz to područje. Krećemo se unutar tunela, uz unaprijed utvrđene obrasce ponašanja i razmišljanja.

Takvim razmišljanjem nesvjesno sebe postavljamo u imaginarni okvir ili kutiju. Postajemo zatvoreni za nove ideje, rješenja i spoznaje.

Stoga je neophodno neprestano se podsjećati i na važnost razmišljanja “izvan kutije ili okvira”.

Najefikasnije na tom putu mogu nam pomoći ljudi, dovoljno je samo da pitamo.

21 NAČIN DA IZMJERITE VISINU TORNJA

Znanstvenik **Murray Gell-Mann**, dobitnik Nobelove nagrade za fiziku i veliki zaljubljenik u matematiku, priča o nezgodama jednog učenika srednje škole koji u Sjedinjenim Državama mora polagati ispit iz fizike da bi bio primljen na sveučilište. Profesor ga pita: “Kako ćeš izmjeriti visinu tornja pomoću barometra?” Mladić odgovara: “U džepu imam klupko konca, za nj vežem barometar, popnem se na toranj i spustim barometar, a zatim izmjerim dužinu konca.” Profesor nemilosrdno odgovara: “Pao si!”

Profesor je od učenika očekivao ovakav odgovor: barometar mjeri tlak, a tlak se mijenja s visinom (jer je pritisak zraka na živu različit). Na svakih deset i po metara stubac žive spušta se za jedan milimetar; pa ako je tlak na zemlji 760 mm, a 757 na vrhu tornja, to znači $(760 - 757 = 3; 10,5 \times 3 = 31,5)$ toranj je visok 31,5 metara.

Student se ipak nije predao. Obratio se sudu i sudac je dopustio da još jednom ide na ispit. Ovog puta ga je ispitao osobno profesor Gell-Mann. Obratio se studentu ovako: “Zaboravimo što je bilo na prošlom ispitu. Evo barometra, ovdje vani je toranj, reci mi kako ćeš barometrom izmjeriti visinu tornja.”

Student je napravio bilješke i rekao: “Našao sam 21 rješenje, pa ne znam koje je najbolje.” Gell-Mann, iznenađen, zatraži da nabroji sva rješenja.

Mladić počne: “Prvo rješenje: stavit ću barometar na zemlju uza zid tornja pa napraviti zarez na zidu na vrhu barometra, onda ću barometar postaviti na zarez, pa napraviti novi zarez i tako dalje dok ne dođem do vrha. Drugo rješenje: čekat ću sunce, staviti barometar na zemlju i izmjeriti njegovu sjenu pa usporediti sa sjenom tornja i tako odrediti visinu na način kao je to uradio Tales. Treće rješenje: popet ću se na vrh tornja s kronometrom, bacit ću barometar, izmjeriti vrijeme, pa po formuli zakona o sili teže i ubrzanju izračunati visinu tornja. Četvrto rješenje: izračunat ću po padu tlaka (kako je drugi profesor tražio). Peto... šesto... rješenje... A na kraju je i dvadeset i prvo rješenje, koje možda nije odveć ‘pošteno’. Otići ću do čuvara tornja, pokazati mu barometar i darovati mu ga – ako mi kaže koliko je toranj visok!”

Ponekad, sve što nam je potrebno jeste neko ili nešto što će nas pritisnuti, probuditi u nama želju ili pak, ako hoćete, i inat da bismo riješili ono što je na prvi pogled izgledalo nerješivo.

Najbolja rješenja najčešće su ona koja su u isto vrijeme i najjednostavnija.

Problemi postoje da bi se rješavali. Kroz iskušenja učimo, postajemo svjesni koliko smo zaista jaki i, u pravilu, iz svakog problema izlazimo jači, pametniji i spremniji. Važno je da nikada ne odustanemo, jer bol i strah su uvijek privremeni, bez obzira koliko traju.

Samo je odustajanje trajno.

Franklin Delano Roosevelt postao je poznat po sljedećoj krilatici:

“U životu nemamo razloga imati straha od bilo čega osim straha samog.”

Ne prihvatajte komfor, započnite na malim stvarima promjene u svom životu, stvorite ritual i naviku izlaska iz okvira.

Ispočetka možete osjećati strah ili nelagodu, ali s vremenom, mnogo brže nego što to mislite, te osjećaje zamijenit će uzbuđenje, nova energija, borbenost, ponos i zadovoljstvo koje proizlazi iz kreativne i duboko ispunjene svakodnevnice, a njome i jednog potpuno novog, bogatijeg, drugačijeg i nadasve sretnijeg života.

Razbijajte svakodnevnicu stalno, po svaku cijenu, i nipošto ne dozvolite da vam današnji dan bude identičan jučerašnjem.

Bez obzira koliko mala promjena bila, razbijajući dnevne rutine, u svoj život unijet ćete neophodnu svježinu, nešto novo, drugačije, a sve su to također pojmovi usko povezani sa fenomenom koji se zove sreća i sretan život u svakome pogledu.

PAZI KOJEG VUKA HRANIŠ

*“Ništa nije samo po sebi dobro ili loše,
već samo takvo postaje u našim mislima.”*

William Shakespeare

Vjerujem da je mnogima kada su prvi put vidjeli ovu knjigu, palo na pamet: “Kojeg li smiješnog naslova.” Mnogi su se pitali šta je pisac htio da kaže ovakvim žargonskim naslovom knjige. Možda da izazove pažnju? Nasmije? Zamisli?

Ako ste do sada čitali ovu knjigu, mislim da naslućujete mogući smisao same priče, a iz nje možda i cijele knjige i poruke koju sam se trudio da vam što zabavnije, ležernije i efektnije prenesem.

Nekoliko je priča i u ovome poglavlju.

Počet ćemo s jednom starom koja se vijekovima predaje i traje:

KO SAM JA, SOKRATE?

“Ko sam ja?”, upita mladić Sokrata.

“Ti si ono što ti misliš”, odgovori Sokrat.

“Objasniti ću ti jednom pričom.”

“Jednog dana, pored gradskih zidina, u sumrak su se mogle vidjeti dvije osobe koje se grle.”

...

“To su tata i mama”, misli nevino dijete.

“To su ljubavnici”, misli čovjek pokvarene mašte.

“To su dvoje prijatelja koji se nisu vidjeli dugi niz godina”, misli čovjek koji živi sam.

“To su dva trgovca koji su sklopili dobar posao”, misli pohlepan čovjek.

“To je kći koja grli svoga oca koji se vratio s puta”, misli čovjek ožalošćen zbog smrti svoje kćeri.

“To su zaljubljeni”, misli djevojka koja sanja o ljubavi.

“To su dvojica koji se bore na smrt”, misli ubojica.

“Ko zna zašto se grle”, misli uskogrudni čovjek.

“Kako je lijepo vidjeti dvije osobe koje se grle”, misli neki dobri čovjek.

“Svako misli”, zaključi Sokrat, “zavisno o tome ko je i što nosi u sebi. Pronikni u svoje misli: ti možeš reći puno više o tome ko si nego bilo ko drugi.”

Ogromna je moć podsvijesti. Čovjekova sreća ili nesreća izviri iz njega samoga. Siguran sam da ste se i sami uvjerili kako različiti ljudi potpuno iste stvari mogu tumačiti na posve suprotan način, baš poput imaginarnih likova iz naše priče.

Možda se baš zbog ovoga **Imnus** pita:

Kaži mi šta kruži u glavi čovjeka i reći ću ti ko je zaista on.

Kako nastaju misli? Najvećim dijelom, kao i sve u životu, stvar je svjesnog ili nesvjesnog vježbanja. Škola u koju smo išli, knjige koje smo čitali, ljudi s kojima smo odrastali, okruženje, sve to utiče na način na koji danas razmišljamo.

INDIJANAC I CVRČAK

Jednom prilikom jedan čovjek pozva svoga prijatelja Indijanca u goste u veliki grad.

Poveo ga je u razgledanje grada i dok su šetali, Indijanac najednom reče: "Čujem cvrčka!"

"Nemoguće je da od ovolike buke, brujanja automobila i galame ti možeš čuti cvrčka", reče mu prijatelj.

"Nemoguće!" Indijanac se na to sagnu, razgrnu grm i pokaza mu cvrčka.

“Ali kako?” upita njegov prijatelj.

Indijanac na to zatraži jedan novčić i ispusti ga na trotoar. Novčić zazveči.

Prolaznici se zaustaviše i okrenuše prema mjestu odakle je dolazio zvuk palog novčića.

“Ono što si naučio slušati, čut ćeš... ma kakva buka bila, ma gdje bio”, odgovori Indijanac. “Vidiš, ovi ljudi su u buci čuli novčić, a ja sam čuo cvrčka.”

Dakle, svako čuje i vidi ono što je navikao. Upravo iz tog razloga jedno od najvećih otkrića današnjice leži u činjenici da čovjek može radikalno promijeniti svoj život ukoliko samo promijeni način svoga razmišljanja.

Kada je oslijepio, poznati engleski pjesnik **John Milton** je napisao:

“Duh je sam svoj gospodar, on u sebi može raj stvoriti od pakla, i pakao od raja.”

Niko i ništa osim nas samih nam ne može donijeti sreću na ovome svijetu.

Velika je zablude vjerovati kako se optimisti i pesimisti rađaju. Ne, oni nastaju kroz vrijeme, baš kao i sve druge navike. Optimizam ili pesimizam jesu navike kao i sve druge. Naviknuti smo da gledamo crno. I onda vidimo, naravno, u svemu samo i jedino to crno, bez obzira koliko maleno bilo.

ŠEJHOVE TRI TAČKE

Šejh je imao mnogo učenika. Kako je vrijeme prolazilo, mnogi su napredovali. Neki postadoše vekili, a neki i sami šejhovi.

Jedan od najstarijih učenika, koji je bio beskrajno odan svome šejhu, sve je to posmatrao nadajući se da će i on dobiti željeno unapređenje.

Nakon nekoliko godina strpljivog čekanja, odluči da pita pa reče:

“Poštovani šejhu, znaš da sam ti uvijek bio odan, činio sam sve što se od mene tražilo i učio sam sve što sam trebao naučiti. Ipak, mnogi napredovaše, a ja ostah tu gdje sam bio kada sam i došao. Molim te, objasni mi zašto je to tako. Šta mi fali i gdje griješim?”

Šejh na to odgovori: “Već dugo čekam da me to pitaš. Pitanje je kompleksno i potrebno mi je da se pripremim kako bih ti mogao dati pravi odgovor. Dođi u ovo vrijeme sljedeće sedmice.”

Tako i bi. Sljedeće sedmice učenik dođe i šejh ga odvede u jednu veliku prostoriju koju je samo za tu namjenu svježe okrečio, pritom nacrtavši samo tri male crne tačke na desnoj strani zida.

Šejh upita: “Moj učenice, šta vidiš u ovoj sobi sada?”

Učenik poče pažljivo promatrati i utom primijeti tri male crne tačke. Pomisli: “To je to. To je test kojim želi da provjeri koliko sam pedantan i detaljan i koliko obraćam pažnju na sitnice.” Napokon reče: “Vidim ove tri crne tačke.”

Šejh se na to gromoglasno nasmija i reče: “Od ovolikog bijelog ti vidiš samo te tri crne tačkice. E to je razlog zašto do sada nisi napredovao. Dobro savladaj današnju lekciju jer ona je najvažnija od svih koje si ikada imao.”

U životu također često previdimo i uzimamo zdravo za gotovo, odnosno podrazumijevamo mnoštvo dobrih i odličnih stvari koje imamo i koje nas okružuju (baš poput ogromne bjeline koju učenik nije primijetio), a sav svoj fokus i svu energiju usmjeravamo na neuspjele pokušaje i razočarenja.

Ti tzv. problemi koje imamo najčešće su upravo one tri crne tačke na zidu.

Mali su i potpuno beznačajni ako uzmemo u obzir široke horizonte i sagledamo cijelu sliku, a ipak, njima se nekako najveći dio života samo i bavimo.

Velika je istina da profesori previše pažnje posvećuju lošim učenicima korigujući njihovo neznanje ili ponašanje, a zanemaruju one dobre ili izvrsne jer nemaju vremena da se bave njima. Finansijske institucije se bave najviše lošim klijentima i neplatišama, a zanemaruju, skoro pa i podrazumijevaju, one dobre od kojih ustvari žive. Zdravstveni radnici previše vremena troše na one koji su već oboljeli, a premalo ili uopšte nimalo vremena onda nemaju da se posvete prevenciji kroz preglede i uputstva onim zdravima kako da ne postanu bolesni. Tako se i društvo u cjelini vrti u tom začaranom krugu, a s njim i svaki čovjek u njegov životni put.

Previše je negativnosti, svi samo gledaju šta im nedostaje, šta ne valja u zemlji u kojoj žive, porodici, kod njihovih prijatelja i u njihovom životu općenito, potpuno zaboravljajući onu veliku bjelinu koja ih okružuje – one dobre stvari koje već imaju ili posjeduju njihove porodice, prijatelji, države, pa i oni sami.

U najvećoj mjeri, sretan i ispunjen život zavisi od nas samih.

Zavisi od onog vuka kojeg svakodnevno hranimo, svjesno ili kad toga uopšte nismo ni svjesni, po nekoj inerciji ili navici.

Dakle:

PAZI KOJEG VUKA HRANIŠ

...Kod Čiroki Indijanaca postojala je jedna legenda koja se prepričavala i prenosila s koljena na koljeno. Nekada davno djed je svom unuku ispričao jednu životnu istinu.

U duši svakog čovjeka se vodi bitka. Ona nalikuje žestokoj borbi između dva vuka. U duši svakoga od nas. Svakodneвно.

Jedan vuk predstavlja zlo. Predstavlja bijes, zavist, ljubomoru, žaljenje, pohlepu, aroganciju, samosažaljenje, krivicu, grijeh, srdžbu, inferiornost, laž, lažni ponos, egoizam...

Drugi vuk predstavlja dobro. Predstavlja ono što pruža užitak, mir, ljubav, nadu, vedrinu, poniznost, ljubaznost, dobrotu, srdačnost, darežljivost, istinu, saosjećanje i vjeru.

Unuk se zamisli nekoliko trenutaka. Sve svoje misli vrijedno usmjeri u dubinu djedovih riječi, pa ga upita:

“Koji vuk na kraju pobijedi?”

Djed odgovori sa smiješkom na svom starom licu:

“Pobjeđuje uvijek onaj vuk kojeg ti hraniš...”

Misli pozitivno i osjećat ćeš se pozitivno.

Hrani dobro u sebi i dobro ćeš se osjećati.

Druži se sa optimistima i bit ćeš optimist.

Poštuj ako želiš da te poštuju i voli ako želiš da budeš voljen.

Nemoj očekivati od ljudi ništa, osloni se na sebe i budi sretan sa svojim izborima.

Iznad svega, više od hrane koju uzimaš, vodi računa kojeg vuka u sebi duhovno, čime, koliko često i na koji način hraniš jer onaj kojeg hraniš u sebi, kroz svaki tvoj udisaj i izdisaj, definisat će tvoj identitet, karakter, život i, na kraju, tvoju sudbinu, dajući odgovor na vječno pitanje:

Da li si i u kojoj mjeri sretan?

**77 PITANJA KOJA SEBI TREBATE
POSTAVITI SVAKIH 7 DANA!**

“Spoznaaj samoga sebe!”

Proročište u Delfima

Ovaj dio zamišljen je kao dodatak na sedam poglavlja, od kojih je svako na sebi svojstven način pokušalo da Vam dočara pojedine sastojke recepta koji se zove sreća. Ali ovaj dio nije samo dodatak, on je jako važna alatka koja će Vam pomoći da kroz proces stalnog, smirenog preispitivanja ne zaboravite ključne stvari, ne dopustite da Vas oluje i bujice života skrenu s puta sreće koji ste sami definisali, izabrali i, nadam se, odlučili svakodnevno implementirati bez kompromisa. S tim u vezi, dopustite mi da Vam postavim jedno pitanje:

Koliko često razgovarate sami sa sobom?

Znam, nažalost, kod nas je još uvijek uvriježeno mišljenje da to samo rade ljudi ljudi. Ipak, ne postoji duhovni niti ozbiljniji svjetovni učitelj niti učenje koje će osporiti važnost permanentnih i iskrenih razgovora sa samim sobom.

Po mom ličnom mišljenju i dubokom uvjerenju, ne postoji moćnija stvar od stvaranja navike samorefleksije.

Dnevno, sedmično, mjesečno, godišnje, prije ili kasnije svi ćemo, htjeli ili ne htjeli, završiti postavljajući sami sebi pitanja o tome da li smo trebali nešto uraditi ili ne, da li smo sretni ili trebamo nešto promijeniti u svome životu, pa kada je već tako, zašto čekati i najčešće čekajući i zakasniti.

Zašto ne stvoriti naviku redovnih razgovora sa samim sobom - samorefleksije.

“Mudrost možemo steći na tri načina: samorefleksijom, ona je najplemenitija; imitacijom, ona je najlakša; vlastitim iskustvom, ono je najteže.”

Konfucije

Šta je to samorefleksija? Pojednostavljeno govoreći, to je iskren razgovor sa samim sobom. On zahtijeva odvajanje određene količine vremena da se samostalno i objektivno sagleda stanje u kojem se nalazimo, da se promisli o načinu na koji živimo, da se otkrije svrha postojanja, te naše mjesto na ovome prolaznom svijetu.

Mala benzinska stanica na našem putu na kojoj ručamo, točimo gorivo, predahnemo i pomno isplaniramo ostatak puta.

Postoji više načina da se samoreflektiramo, odnosno snažno osvjetlimo svoju unutrašnjost, i napravimo svojevrсни obračun sa samim sobom. Samorefleksiju je moguće raditi bilo kada, na bilo kojem mjestu.

Najbolje bi bilo stvoriti naviku odvajanja vremena samo za sebe, jednom sedmično (pa valjda vrijedimo toliko sami sebi).

Unutar 70 minuta, prvih 30 treba iskoristiti da se odgovori iskreno samome sebi i nikome drugom na svih 77 dolje navedenih kratkih i naizgled jednostavnih pitanja. Ne mora se svaki put odgovarati na sva pitanja, ali velika je istina da je unutrašnje buđenje, kao preduslov promjene života, moguće kroz redovno postavljanje i samo nekih, po Vašem ličnom mišljenju, najvažnijih pitanja.

Razgovor sa samim sobom možete voditi naglas ili u sebi, u svakom slučaju to bi trebalo da bude na nekom mjestu gdje se ugodno osjećate i gdje ste potpuno sami. Prije nego počnete, udahnite i izdahnite sedam puta, smireno i duboko. Kada osjetite da ste spremni i koncentrisani, započnite. Mnogi stanu pred ogledalo pa odgovaraju na pitanja, drugi pak odgovaraju u pisanoj formi, dozvoljavajući tako umu da metodično posloži odgovore na postavljena pitanja, ali i zapiše radi lakšeg naknadnog analiziranja.

Ogledalo na početku moje knjige “7 tajni uspjeha” i poema na kraju iste pod naslovom “Čovjek u ogledalu” direktno su povezani s navikom koju sam izgradio, stalno iznova pokušavajući da popravim i zadovoljim upravo tog čovjeka u ogledalu. Jedinog koji će uz mene biti do samoga kraja, pa i poslije ovog života.

Narednih 30 minuta treba razmišljati o odgovorima na postavljena pitanja. Zapamtite, lako je slagati ljude, ali teško je i bespotrebno lagati samoga sebe.

Zapitajte se “koliko sam zaista iskreno odgovorio (ili odgovorila) na ova duboka pitanja”, od kojih svako ima nevjerovatnu težinu, ali i istinsku snagu koju je moguće crpiti iz stalnog konstruktivnog preispitivanja samoga sebe, ali i kontrolisanja onoga što smo sebi zacrtali i odredili kao ispravno.

Posljednjih 10 minuta potrebno je provesti u brzom pisanju konkretnih stvari koje treba unaprijediti ili raditi drugačije u toku sljedeće sedmice.

Sedamdeset sedam (77) pitanja koja Vam predlažem:

1. Ko sam ja?
2. Da li živim život kakav želim? Zašto i zašto ne?
3. Da mi je preostala jedna godina života, šta bih uradio?
4. Da mi je preostao jedan mjesec života, šta bih uradio?
5. Da mi je preostala jedna sedmica života, šta bih uradio?
6. Da mi je preostao jedan dan života, šta bih uradio?
7. Da mi je preostao jedan sat života, šta bih uradio?
8. Da mi je preostao jedan minut života, šta bih uradio?
9. Za čim bih najviše žalio da umrem sada?
10. Koji bih savjet sebi dao prije 3 godine?

11. Koji bih savjet sebi dao prije 1 godine?
12. Koji bih savjet sebi dao prošli mjesec?
13. Koji bih savjet sebi dao prije 7 dana?
14. Šta sam trebao a nisam uradio jučer?
15. Šta želim postići do kraja svog života?
16. Šta želim postići za 5 godina?
17. Šta želim postići za 3 godine?
18. Šta želim postići za 1 godinu?
19. Po čemu želim ostati upamćen?
20. Zašto su mi sve te stvari važne?
21. Šta me sprečava i kako mogu da ih ostvarim?
22. Znam li ljude koji su ostvarili takve i slične ciljeve?
23. Koje prilike prepoznajem u okruženju i kako mogu da ih iskoristim?
24. Da li su me moje nedavne aktivnosti dovele bliže mojim ciljevima?
25. Šta trebam uraditi u narednih 7 dana da se još više približim svojim ciljevima?

26. Šta je moj najveći prioritet za predstojeću sedmicu?
27. Šta ću uraditi po tom pitanju?
28. Šta je ono što mogu uraditi sada kako bi sljedeća sedmica bila što manje stresna?
29. Šta sam izbjegavao uraditi a da se trebalo završiti?
30. Zašto i šta me sprečavalo u tome?
31. Koja postignuća sam imao u proteklih 7 dana?
32. Šta sam naučio u proteklih 7 dana?
33. Koji trenutak je u protekloj sedmici bio najnezaboravniji i zašto?
34. Na čemu sam zahvalan?
35. Da li volim sebe i zašto?
36. Ako bih radio nešto besplatno do kraja života, šta bi to bilo?
37. Da li radim ono što volim ili se trudim da zavolim ono što radim?
38. Čega se najviše bojim? Zašto i kako to mogu prevazići?
39. Ko su 5 ljudi s kojima provodim najviše vremena?
40. Da li me ovi ljudi motivišu ili ograničavaju?

41. Ko me trenutno najviše inspiriše i zašto?
42. Ko je/su najvažnija/e osoba/e u mom životu i da li sam joj/im posvetio dovoljno vremena?
43. Kome ću pokloniti vrijeme narednih 7 dana?
44. Ko zaslužuje da mu se iskreno zahvalim ove sedmice?
45. Kako, kome i zašto mogu pomoći?
46. Da li sam posvetio dovoljno vremena samom sebi?
47. Koje navike trebam nastaviti snažiti?
48. Kojih navika se trebam riješiti?
49. Šta mi je protekle sedmice oduzelo najviše vremena?
50. Da li će i u kojoj mjeri ono što radim biti važno za 1 godinu?
51. Da li će i u kojoj mjeri ono što radim biti važno za 3 godine?
52. Da li će i u kojoj mjeri ono što radim biti važno za 5 godina?
53. Šta mogu pojednostaviti u svom životu?
54. Šta mogu delegirati u narednoj sedmici i kome?
55. Ako je život tako kratak, zašto radimo toliko stvari koje ne volimo, i volimo toliko stvari koje ne radimo?
56. Kada sve bude rečeno i urađeno, hoćete li imati osjećaj da ste više rekli nego učinili?

57. Da je prosječan ljudski životni vijek 40 godina, kako biste živjeli svoj život?
58. U kojoj mjeri zapravo kontrolišete kurs svog života?
59. Ako biste mogli da ponudite novorođenoj bebi jedan savjet, šta bi to bilo?
60. Koga bih poželio imati kao mentora u svome životu? Zašto i kako mogu doći do te osobe?
61. Postoji li nešto što niste uradili a zaista želite da uradite? Šta Vas sprečava?
62. Šta bih uradio da nemam nikakvih ograničenja u pogledu novca, vremena, resursa?
63. Ako biste morali da se preselite u drugu državu, koja bi to država bila i zašto?
64. Da li biste radije bili zabrinuti genije ili vesela budala?
65. Da li ste Vi ona vrsta prijatelja koju biste željeli da imate?
66. Da li se Vaš najveći strah ikada obistinio?
67. Sjećate li se tog vremena prije 5 godina kada ste bili veoma uznemireni? Da li je to sada bitno?
68. Da se obogatite na nagradnoj igri, da li biste dali otkaz na poslu? Zašto da i zašto ne?

- 69. Da li se osjećate kao da ste današnji dan već živjeli 100 puta?
- 70. Da imam milion eura, uradio bih... šta, zašto i kako?
- 71. Da znate da će sutra umrijeti svako koga poznajete, koga biste danas posjetili?
- 72. Da li biste bili voljni smanjiti svoj životni vijek za 10 godina da postanete ekstremno atraktivni i poznati?
- 73. Gdje ste živjeli primarno protekle sedmice – u prošlosti, sadašnjosti ili budućnosti?
- 74. Da sam više hrabar, spreman preuzeti svaki rizik, šta bih uradio?
- 75. Odluke se donose sada. Pitanje je: Da li ih Vi donosite ili puštate druge da ih donose za Vas?
- 76. Šta je svrha mog života?
- 77. Šta ću poduzeti odmah sada kako bih živio život sa svrhom?

“Najveća pobjeda je pobjeda nad samim sobom”

Platon

Ova pitanja nemaju tačan ili netačan odgovor. Ponekad samo postavljanje pravog pitanja je istovremeno i odgovor. Samorefleksija je proces, a ne čin.

Kako mudrost kaže, svako putovanje počinje jednim pitanjem, a odgovor na to pitanje leži u nama samima.

Dakle, to je čin stalne borbe sa samim sobom, stalnog usavršavanja i uljepšavanja života koji živimo. To je siguran put da zaista živimo u pravom smislu te riječi, a ne samo da budemo živi u biološkom smislu.

Na tom putu možda se stvari neće uvijek odvijati onako kako smo mi to zamislili. A više nego često neće biti onako kako izgleda. Naš savršeni plan pokvarit će nešto što će izgledati kao loše, a kasnije se pokazati kao jako dobro za nas.

Zato imajmo na umu da prilikom naših rituala samorefleksije postavimo sebi pitanja i o stvarima koje su nam se dogodile u toj sedmici po našem planu i pokušajmo odgonetnuti skrivenu poruku i dobro koje se krije u njima.

S tim u vezi, za kraj, donosim vam priču znakovitog naslova:

KRALJ I SLUGA

U jednoj bogatoj zemlji živio je moćan kralj. Imao je vjernog slugu, koji ga je uvijek i svuda pratio, a bio je poznat po tome što je kralju često govorio rečenicu: "Nikada ne znate zašto je to dobro."

Kralj je zapadao u različite neprilike i pomalo ga je već frustrirala ta rečenica koju je sluga uporno ponavljao. Jednog dana kralj se nalazio sa svojom svitom u lovu želeći da isproba svoju novu pušku. Zbog neispravnosti puške, prilikom pucnja kralj je izgubio jedan prst na ruci. Sluga, kao i uvijek, reče: "Vaše Visočanstvo, nemojte se uzrujavati, nikada ne znate zašto je nešto dobro." Vidno ljutit, kralj otjera svoga slugu i progna ga zauvijek iz svoga kraljevstva.

Nedugo nakon toga kralj je putovao lađom želeći da upozna svijet. Zadesilo ga je veliko nevrijeme i, doživjevši brodolom, zajedno sa članovima svoje svite našao se na jednom ostrvu koje su naseljavali kanibali. Nakon što su ih zarobili, ljudožderi su svaku noć ritualno ubijali i jeli po jednog člana posade.

Kada je došlo na red da kralj bude ubijen i pojeden, domoroci uočiše da je kralj bez prsta. Prema njihovom vjerovanju, bilo kakav fizički nedostatak je nepopravljivo kvario meso i činio ga nejestivim i neiskoristivim, a ljude koji su imali takve nedostatke smatrali su osobama koje sa sobom nose izuzetno zlu sreću, pa stoga kralja odmah protjeraše sa ostrva, čime je on, ustvari, bio spašen.

Kralj se uspješno vratio u svoje kraljevstvo, sjetio se svoga vjernog slugu i tražio je od svojih podanika da ga vrate na dvor kako bi ga nagradio. Kad mu dovedoše slugu, kralj mu se istinski obradovao, ispriča mu šta se desilo kod domorodaca i kako je shvatio da je sluga dobro mislio kada mu je rekao da se nikada ne zna zašto je dobro to što je ostao bez prsta.

“Zbog svega toga”, nastavi dalje kralj, “odlučio sam da te nagradim kako to i zaslužuješ, ali i da ti se izvinim zbog toga što sam te protjerao.” Na to mu sluga opet odgovori: “Nema potrebe da se izvinjavate, Vaše Visočanstvo, nikada ne znate zašto je to bilo dobro.”

Kralj se malo trznu, iznenađen odgovorom, i upita slugu: “Pa dobro, kako to sada misliš?” Sluga odgovori: “E pa vidite, Vaše Visočanstvo, da me niste onomad protjerali, ja bih sigurno bio u Vašoj sviti, te bi i mene domoroci zasigurno ubili i pojeli.”

*Od tada kralj više nikada nije dovodio u pitanje sluginu izreku: **Nikada ne znate zašto je to dobro.***

Znam, reći ćete: “77 pitanja svakih 7 dana. Pa ovaj nije normalan! To je previše.”

Ali opet, baš kao u priči, ništa nije onako kako izgleda...

Prvi put trebat će Vam više vremena nego što je to predviđeno samom vježbom. Međutim, nakon što istrajate nekoliko puta, s radošću ćete iščekivati dan svoje samorefleksije i neće Vam trebati puno vremena. Na kraju nećete potrošiti ni pet minuta jer ćete odgovore već imati u sebi.

Savladat ćete veoma važnu vještinu – kako biti sam u gomili svega.

Zagledat ćete se u sebe i zauvijek imati ispred sebe svjetionik a sa sobom kompas koji će Vas voditi onim putem kojim zaista želite da idete. Neće Vas ometati okolina, ono što se dešava oko Vas, drugi ljudi, ma kako Vam dragi ili mrski bili, niti bilo šta drugo, jednostavno znat ćete šta tačno želite, zašto i zbog čega baš to želite, kada, kako i s kim to možete i treba da ostvarite.

Skup je jači od prostog zbira dijelova.

Pojedinačna pitanja, baš kao i pojedinačna poglavlja ove knjige, trebaju se posmatrati isključivo kroz prizmu cjeline.

Na kraju, sva pitanja spojiti će se u jedno koje je suština kako ove knjige, tako, po mom skromnom mišljenju, i života sviju nas bez obzira na porijeklo i uvjerenja.

I kada god si ubuduće postavite to jedno kratko, naizgled tako jednostavno, a istovremeno toliko proketo važno pitanje:

Nadam se da će Vaš odgovor uvijek i iznova biti jedno jako i čvrsto **DA!**

KAKO I ZAŠTO SAM NAPISAO OVU KNJIGU

*Velika je naša zabluda što smrt očekujemo kao nešto
što će se desiti u budućnosti.*

Ona se u velikoj mjeri već desila.

Jer sve života što je iza nas, već odavno pripada smrti.

Seneka

Umro sam prije smrti. I to je sve što mogu da ispričam o neobičnom događaju koji me je zadesio prije par godina.

Znam da su ljudi skloni pogrešnom tumačenju svega što ne razumiju, zato ću se zaustaviti na tome.

Dovoljno je da kažem da od tada u mom životu ništa više nije onako kako je bilo – na moje veliko zadovoljstvo i sreću.

Uglavnom, do moje 35. život mi se odvijao tačno po recepturi koju sam podijelio u svojoj knjizi “7 tajni uspjeha”. Imao sam unaprijed postavljene visoke ciljeve, i sve do jednog sam ih ostvario.

Smatram da sam se u svakom pogledu realizirao do tog perioda i, nakon što sam sve postigao, osjetio sam neku čudnu prazninu. Bio sam spreman, a kažu kada je učenik spreman, učitelj se sam pojavi.

Pravi mentori i učitelji su ne oni koji vam daju odgovore na pitanja, već oni koji vas tjeraju da naučite postavljati prava pitanja i samostalno tragati za odgovorima na njih.

Razmišljao sam. Šta mogu odmah sad poduzeti i da me ispunjava, bude trajno i korisno, a da istovremeno imam želju te objektivne i subjektivne mogućnosti da to uradim. Gledajući televiziju i čitajući štampu, stalno sam slušao kako smo neuspješni, kako nam je zemlja neuspješna, generalno kako ništa ne valja, bilo na nivou pojedinca, grupe ili pak društva u cjelini.

Meni su na mome putu uspjeha jako mnogo pomogle tzv. slef-help knjige, odnosno knjige za samopomoć, upravljanje samim sobom, svojim prioritetima, novcem, ukratko knjige koje vas uče kako se postaje i ostaje uspješan. Te stvari od tako velikog značaja, nažalost, ne učimo u školama. Takvih knjiga unazad 20 godina ima na hiljade. Iako sve imaju istu ili sličnu temu, sve su istovremeno drugačije na svoj način.

U mojoj kući ima više stotina knjiga na različitim jezicima, i sa svakog putovanja i danas se uglavnom vraćam s nekom novom knjigom.

Počeo sam aktivno istraživati tu tematiku i ostao zapanjen. U našem širem okruženju niko se nije odvažio da napiše knjigu o uspjehu. Knjige koje su bile u prodaji uglavnom su prijevodi stranih afirmisanih autora, nedovoljno prilagođene našem, rekao bih, pragmatičnom balkanskom mentalitetu.

Počeo sam da skiciram svoje djelo i taj dio je trajao jako dugo. Onog momenta kad sam shvatio šta želim da postignem,

munjevito sam krenuo u pisanje. Broj 7 mi mnogo znači, ne samo što imam tri sedmice u datumu rođenja već i zbog činjenice da taj broj u svim religijama svijeta predstavlja samo dobro i najčešće je spominjan. Sigurno nije slučajnost i puno je razloga zbog kojih duga ima sedam boja, sedam nota ima u muzici pa, ako hoćete, i smiješne i mudre bajke i basne počinju sa “iza sedam gora i sedam dola”. Interesantno, zar ne? Ali o tome nekom drugom prilikom.

Oduševila me poema pod nazivom “Čovjek u ogledalu”, pala mi je na pamet luda ideja da zalijepim ogledalo na početak knjige i tako, korak po korak, nastala je moja knjiga pod naslovom “7 tajni uspjeha”. Knjiga je izazvala nezapamćen interes šire javnosti. Za 10 dana postala je najprodavanija, a u prvoj godini izbacili smo čak 10 izdanja iste. Nazvali su je balkanskim bestselerom, šta god to značilo.

Gostovao sam u skoro svim medijima na ovim prostorima i pričao ono u šta i danas duboko vjerujem – da je uspjeh moguć i na ovim prostorima i da treba samo primijeniti istu prastaru a ipak provjerenu recepturu slijeda koraka koja pouzdano daje izuzetne rezultate na polju ostvarivanja onih ciljeva koje ste sami sebi definisali pod pojmom “biti uspješan”.

Nevjerovatno, držao sam besplatna predavanja po gradovima, ljudi su me prepoznavali i sa zadovoljstvom sam razgovorao s njima na ulicama, u učionicama i čekaonicama, ma bukvalno svuda.

Moju oficijelnu web stranicu i Facebook profil preplavio je veliki broj uglavnom mladih ljudi željnih nečega pozitivnog i drugačijeg, i ja sam se svesrdno trudio, i danas se trudim, da bar jednom sedmično postavim nešto novo, motivirajuće, korisno i konstruktivno, naravno potpuno besplatno, na te stranice. Želim da vjerujem da na taj način doprinosimo unošenju svjetlosti u mrak naših života na ovim prostorima.

Primijetio sam da su ljudi najlakše upamtili one priče s početka poglavlja. Nekako su dominirale u razgovorima i shvatio sam da naši ljudi najlakše uče upravo kroz priče, od kojih su neke bile i šaljive, ali sa veoma jasnom i poučnom porukom. Ima još jedna lijepa stvar kada su u pitanju priče. Moguće je da različiti ljudi istu priču potpuno drugačije interpretiraju i shvate, što dodatno obogaćuje i uljepšava način podučavanja uz pomoć priča i predaja.

Počeo sam intenzivno da sakupljam priče iz cijeloga svijeta. Za većinu njih, baš kao i za drevne mudrosti i predaje, ne zna se ko ih je tačno prvi ispričao (zato nisam ni često citirao autore niti ih prisvajao sebi), kada i kome, ali jedna stvar im je bila zajednička – na efektan način ukratko mogli ste kroz priču, baš kao i kroz simbole, prenijeti više važnih poruka i značenja.

Tako je nastao moj “*Vuk*”.

Pisao sam, kao i uvijek, mnogo, nasumično, ali kada sam počeo slagati mozaik, osjetio sam da fali nešto. Shvatio sam da je to glavna tema ili, kako to danas mnogi popularno zovu, lajtmotiv.

Ne znam da li je tačno, ali navodno književno pravilo upućuje nas da prvu knjigu pišemo za javnost, a drugu za sebe. Sve više razmišljajući i preslažući dijelove već napisanog, počeo sam osjećati da je tema ove knjige sreća.

Kao što i dolikuje, prvo što sam uradio bilo je da potražim zvaničnu definiciju sreće. Dakle, postavio sam pitanje:

Šta je to sreća?

Nevjerovatno, ali takvo nešto ne postoji. Onda sam počeo da pitam prijatelje, poznanike, različite ljude različitih godina, profesija, ali i iz različitih zemalja u koje sam putovao. Pitanje koje sam postavio bilo je tako jednostavno, dakle: Šta je to sreća? Malo je bilo onih koji su mogli da odgovore na to pitanje. A još manje onih koji su bili u stanju da to izraze riječima. Istovremeno, svi su mogli da je osjete i znali su prepoznati kada jesu, a kada nisu sretni. Nevjerovatno, zar ne? Aktivno istražujući, došao sam do zaključka da je ova kratka riječ kroz historiju bila oduvijek zagonetka i neotkriven fenomen.

U principu, ne postoji drevna kultura niti moderni oblik društva koji nisu pokušali dati svoju definiciju sreće.

Prema grčkoj mitologiji, na koju se uvijek vraćamo, Kairos je bio bog sreće. Njegovo ime u bukvalnom prijevodu znači “pravi trenutak”. Kairos je bio najmlađi Zeusov sin i prikazivan je kao mladić bez odjeće, namazan uljem, koji ima čuperak na glavi. Ko ga zgrabi za čuperak, taj će doživjeti sreću. Ali pošto je Kairos uvijek u žurbi, to je veoma teško izvesti.

Zašto je u ta drevna vremena sreća prikazivana upravo na taj način? Ne slučajno, naravno.

Ovaj mit znači da je sreća stvar naše volje da se potrudimo da je dosegnemo. Sreća nije stvar sudbine, položaja zvijezda ili volje neke druge strane ili sile. Sreća je stvar naše spremnosti da se usudimo da je tražimo i zgrabimo, a kada je zgrabimo, ukoliko je zauvijek želimo imati, trebamo je čvrsto držati. U protivnom, baš poput nemirnog Kairosa, ona će nam izmaći kad se najmanje nadamo.

Nemojte čekati sreću. Uхватite je. Uostalom, “ako želite da budete sretni, budite”, napisao je davno veliki **Lav Tolstoj**.

Definicija sreće je jedan od najvećih problema s kojima se susreće i moderna psihologija.

Psiholozi tvrde da vrlo često ako pitaju ljude koji je smisao njihovog života, odgovore im da žele biti sretni.

Ali kada dođe momenat da se definiše sreća, tu nailaze na probleme. Zašto? Odgovor je, kao i svi odgovori na velika zamršena pitanja, krajnje jednostavan.

Baš poput uspjeha, i sreća je stvar individualne definicije.

Brojna istraživanja bavila su se pitanjima sreće, a rezultati su pokazali da ona nema veze s parametrima kao što su brak, porodica, odnosi u porodici, da li ste udati, oženjeni ili samac, da li imate djece, i koliko, živite li u malom ili velikom mjestu, kući, stanu ili pak na ulici, da li ste materijalno i u kojoj mjeri situirani, da li Vas okolina poštuje i sluša, imate li podršku bliskih i Vama bitnih osoba. Sretni ste onoliko koliko ste usklađeni sa onim kako mislite da bi Vaš život trebao izgledati na osnovu onoga što ste Vi, a ne neko drugi, definisali da Vas čini sretnim. Istinska sreća dolazi samo i jedino od nas samih.

Vi ste jedina osoba koja može definisati vlastitu sreću te nakon toga – primjenjujući je svakodnevno kroz aktivno upravljanje svojim životom u smislu načina na koji definišete stvari, te posebno načina na koji reagujete na stvari kada Vam se dese – uživati u njoj i, naravno, što više je podijeliti s drugima. Sreća je nevjerovatno zarazna u pozitivnom smislu te riječi. Vaš osmijeh, optimizam, energija, entuzijazam, nepokolebljivost i žar poput nekog virusa šire se na druge, a njihova sreća naknadno multiplicira Vašu, čineći je još većom, jačom i stabilnijom.

Sreća je rijetka stvar koja se uvećava kada se dijeli, i koja je sama sebi dovoljna.

Bezbroj je navodno jednostavnih uputa kako da budemo sretni. Ipak, u ovoj knjizi, na možda neobičan način, pokušao sam dati neki svoj recept ne za onu površnu, nego za onu dubinsku, istinsku sreću.

Ne slažem se s nekim stručnjacima koji tvrde da je sreća stvar trenutka i da ne može zauvijek trajati. Naravno da može i da treba. Cilj svih ljudi na ovom svijetu jeste da budu sretni, a ustavi određenih zemalja, čak u pravnom smislu, govore da je sreća temeljno ljudsko pravo svakog čovjeka.

Istina je da smo sretni u onoj mjeri u kojoj odlučimo da budemo sretni.

Ja zaista jesam, kao što pjesnik reče, sin trenutka i vjerujem da osim ovog sada ništa drugo ni ne treba da postoji.

Sreća jeste stvar trenutka, ali ti trenuci mogu i trebaju vječno da traju.

Uostalom, život prolazi dan za danom, sat za satom, minutu za minutom i sekundu za sekundom. Trenutak za trenutkom...

Banka života neumoljivo dijeli sekunde i karte svakoga dana. Iako ne možemo uticati na to kakve ćemo karte dobiti, do nas i samo do nas je kako ćemo odigrati i iskoristiti ih.

Svakog jutra kad se probudite, pozdravite sebe u ogledalu i spoznajte da baš danas može biti prvi, a možda i posljednji dan Vašeg života.

Istinska sreća proizlazi, između ostalog, iz spoznaje svrhe života, a za mene je oduvijek svrha života bila život sa svrhom. Živjeti život sa svrhom i ostaviti iza sebe nešto što će nas nadživjeti.

“Verba volant, scripta manent.” – “Riječi lete, zapisano ostaje.”

Djela se vrednuju prema namjeri, a moja iskrena namjera jeste da ova knjiga bude primljena od onog koji prima, i da traje kao korisno znanje mnogima i kada mene više ne bude.

Kažu da ko piše srcem ostaje u duši onoga koji čita.

Ovu knjigu napisao sam srcem.

Moja jedina želja je da ona, kao i moja ostala djela, živi.

Sve ostalo će proći...

I TO ĆE PROĆI

U drevnom Babilonu živio je moćan i poznat car. Rješavao je mnoga pitanja od visoke važnosti za svoj narod uz pomoć cijele armije savjetnika i pomoćnika.

Ponekad su živjeli u miru, ponekad je bila glad ili su se pak vodili ratovi. Vrijedila je, i danas vrijedi, ona izreka da je teška careva kruna.

U ovom slučaju bio je to veliki prsten koji je označavao vladarevu nadmoć, istovremeno služeći i kao njegov pečat.

Jednog dana car okupi sve svoje namjesnike i reče: “Nemam više vremena da se stalno savjetujem sa svima vama.”

“Vremena i okolnosti se sve brže i brže mijenjaju. Želim da mi napišete što kraće nešto što će mi biti dovoljno kao savjet i u dobru i u zlu.”

Namjesnici se razletješe po cijeloj zemlji tražeći učene ljude da im sroče jedan takav tekst.

Jedni dođoše sa 300 stranica. Car reče: “To je previše.” Namjesnici se pobuniše, kazavši da je nemoguće na manje papira sročiti sve te mudrosti.

Nakon toga dođoše sa 100 stranica napisanih od nekog mudraca. Car reče ponovo da je i to previše.

Nakon dugog traganja dođoše do mudraca koji im sve to sroči na 10 stranica.

Namjesnici rekoše: “Vaše Visočanstvo, ovo je najmanji mogući oblik.” Car prihvati i od tada sa sobom počeo nositi tih 10 stranica.

Međutim, s vremena na vrijeme, car zaboravi ponijeti tih 10 stranica te ponovo pozva svoje sluge i zapovjedi:

“Želim ovo imati na jednoj stranici. Deset mi je previše i stalno zaboravljam gdje sam to ostavio. Nudim nagradu od milion dukata onome ko to sroči.”

Vijest se brzo proširi. Mnogi mudraci počеше pokušavati, ali ne uspješe.

Utom se javi jedan stari sluga i reče: “Ja to mogu.”

Carevi savjetnici počеше ismijavati staroga slugu, na šta on reče: “Ne samo da mogu to napisati na jednoj stranici nego mogu ugravirati na carev prsten, tako da to stalno nosi, gleda i ima na pameti.” Kao jedini uslov sluga postavi da mu se dâ prsten i kada ga završi, da zauvijek kao slobodan čovjek napusti carevinu, a da car pogleda prsten kada se vrate u palaču i kada on već bude slobodan.

Car na to pristade unatoč protivljenju svojih slugu. Nakon nekog vremena, sluga se pojavi i dogovoriše primopredaju.

Namjesnici pustiše slugu preko rijeke – koja je ujedno bila i granica carstva – na slobodu. A car dobi prsten.

Došavši u svoju palaču, pažljivo odmota pokrivač preko prstena i pogleda.

Na prstenu jasno ugravirano stajalo je: “I to će proći”...

SADRŽAJ

DANAS MOŽE BITI POSLJEDNJI, ALI I PRVI DAN TVOG ŽIVOTA.....	9
ČUDESNA BANKA ŽIVOTA	11
NEOSTVARENE ŽELJE	17
BAKA I TRI DANA	21
SPOZNAJ ŠTA TI ZAISTA NEDOSTAJE	25
LIJENI SOKO	27
LUDI ROCKEFELLER	29
PROLIVENA KAFA	35
NE POSTOJE GRANICE OSIM ONIH KOJE SAM SEBI POSTAVIŠ	41
SLON I UŽE	44
NEMOGUĆE JE MOGUĆE	45
USUDI SE	49
SAMO ŽELJETI NIJE DOVOLJNO	57
JUST DO IT	59
HRABRI POTOČIĆ	62
DOBRE I LOŠE ODLUKE	65
ŠTA JE ZAISTA VAŽNO?	71
TEGLA S TENISKIM LOPTICAMA	73
ŠEF – TRI ŽELJE	76
ODGOJ SINA	80
RIBAR I BOGATAŠ	82

ČUVAJ SE KOMFORA, IZAĐI IZ OKVIRA	87
ŽABA I VODA	90
ČOVJEK I LEPTIR	91
NERJEŠIVA ZAGONETKA	93
21 NAČIN DA IZMJERITE VISINU TORNJA	96
PAZI KOJEG VUKA HRANIŠ	101
KO SAM JA, SOKRATE?	103
INDIJANAC I CVRČAK	105
ŠEJHOVE TRI TAČKE	107
PAZI KOJEG VUKA HRANIŠ	110
77 PITANJA KOJA SEBI TREBATE POSTAVITI SVAKIH 7 DANA!	113
KRALJ I SLUGA - Ko zna zašto je to dobro	125
KAKO I ZAŠTO SAM NAPISAO OVU KNJIGU	129
I TO ĆE PROĆI	139

O autoru

Kenan Crnkic autor je velikih regionalnih bestelera o uspjehu "7 tajni uspjeha", sreći "Pazi kojeg vuka hraniš" i životu "Nadživjeti život".

Njegovi radovi i knjige su prevedeni i objavljeni na više stranih jezika te na Brajevom pismu.

Doktor je ekonomskih nauka i profesor na više visokorangiranih stranih univerziteta. Školovao se kako u zemlji tako i u inostranstvu, a specijalističke studije uspješno je okončao i na prestižnoj Harvard Business School (Sjedinjene Američke Države).

U praktičnom smislu dr. Crnkic uspješno je rukovodio multimilionskim korporacijama i fondacijama u privatnom, ali i državnom vlasništvu. Njegovu bogatu biografiju krase veliki broj prestižnih nagrada i priznanja za izvanredne rezultate u različitim poljima djelovanja.

Sa više od 400 hiljada prodatih knjiga smatra se daleko najprodavanijim autorom ovakve vrste literature u široj regiji Jugositočne Europe.

Više o Kenanu, njegovom radu i aktivnostima možete pronaći na oficijelnoj web-stranici **www.kenancrnkicacademy.com** ili na društvenim mrežama, gdje njegove svakodnevne objave i motivirajuće sadržaje prati više od 300 hiljada osoba širom svijeta.

"Pazi kojeg vuka hraniš" je druga knjiga ovog iznimno popularnog autora, napisana sada već prepoznatljivim stilom koji odiše lakoćom čitanja. Knjiga je napisana jednostavnim jezikom, prepuna je pozitivnih i korisnih savjeta koji proizvode specifičan oblik instant motivacije i koji će Vas navesti da je pročitate u jednom dahu, ali i da joj se uvijek iznova sa zadovoljstvom vraćate. Brillantne i neobične priče koje se lako pamte i prepričavaju, sjajan početak, koji će Vas zainteresovati, i efektan kraj, koji će Vas natjerati na razmišljanje dugo nakon što završite sa čitanjem, samo su neki od razloga zašto ovu knjigu jednostavno nije moguće ispustiti iz ruku i zašto ćete poželjeti da je poklonite i drugima.

Sreća je rijetka stvar koja se umnožava kada se dijeli.

Ovo je knjiga o sreći.

Kako je pronaći, postići i trajno zadržati.

Ovo je knjiga čije Vas samo čitanje može učiniti sretnim.

Pokušajte!

